Савецкая Беларусь

Орган Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту Саветаў БССР.

АДРЭС РЭДАКЦЫІ: МЕНСК, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса (2-гі Дом Саветаў).
ТЭЛЕФОНЫ: Галоўнага—№ 478. Рэдактара—№ 769.
Чатар'ия прыймаецца—з 9-й да 3½ гадз.
Нявыкарыстаныя рукапісы назад аўтарам не вяртаюцца.

КАНТОРА: Менск, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса. Тэлефон № 244. (2-гі Дом Саветаў).

ПАДПІСНАЯ ПЛАТА: [illegible] Зьмена адрасу: іншагародніх — 20 к. мясцовых — 10 к.
ПЛАТА ЗА АБВЕСТКІ: [illegible] Сьпешныя на 50 проц. даражэй. Зьмен тарыфу бярэцца 10 проц. налогу.
ПЛАТА ЗА ПУБЛІКАЦЫІ: [illegible] Публікацыі ЗАГС'у—3 руб.

ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦЦА у канторы газэты, ва ўсіх аддзяленьнях Беларускага Дзяржаўнага Выдавецтва і ва ўсіх пашт.-тэл. канторах. АБВЕСТКІ ПРЫМАЮЦЦА канторай газэты: Менск, рог Ленінскай і Карла Маркса (2-гі дом Саветаў).

9 ГОД ВЫДАНЬНЯ. ШТОДЗЁННАЯ ГАЗЭТА. № 127 (2315) Нядзеля, 3-га чэрвеня 1928 г.

АБ СТАНОВІШЧЫ МАСАВАЙ ПРАЦЫ НІЗАВЫХ САВЕТАЎ.

[illegible] справаздач часта не адбівае практычнай работы саветаў, не высьвятляе таго, што зроблена саветамі ў справе выкананьня наказу выбаршчыкаў. Правяраючы працу саветаў у справе [illegible] саветаў, вось галоўныя бліжэйшыя задачы. У гэтай справе трэба дапамагчы ўсім саветам з боку выканаўчых камітэтаў-інструктаваньнем.

А. Хацкевіч.

НА ХЛЕБНЫМ ФРОНЦЕ.

Гутарка тав. Сталіна з студэнтамі Інстытуту Чырвонае Прафэсуры, Камун. Акадэміі і Сьвярдлоўскага унівэрсытэту.

Аснова нашых хлебных цяжкасьцяў у адставаньні росту вытворчасьці хлеба ад росту яго спажываньня.

НЯ МОЖА БЫЦЬ ніякага павароту ў бок разьвіцьця індывідуальнае кулацкае гаспадаркі.

Аснова нашага с.-г. росту толькі ў калектывізацыі індывідуальных сялянскіх гаспадарак.

ЗРАБІЦЬ УСЁ МАГЧЫМАЕ, КАБ УЗЬНЯЦЬ ТАВАРНАСЬЦЬ САВЕЦКІХ, КАЛЕКТЫЎНЫХ І БЯДНЯЦКА-СЕРАДНЯЦКІХ ІНДЫВІДУАЛЬНЫХ ГАСПАДАРАК.

Што належыць лічыць асноўным у нашых цяжкасьцях у хлебнай справе? У чым выхад з гэтых цяжкасьцяў? Якія павінны быць вывады ў зьвязку з гэтымі цяжкасьцямі ў адносінах тэмпу разьвіцьця нашае індустрыі наогул, асабліва з пункту гледжаньня суадносін між лёгкаю і цяжкаю індустрыяю?

Прычыны цяжкасьцяў на хлебным фронце.

На першы погляд можа здавацца, што нашыя хлебныя цяжкасьці, гэта выпадковае зьявішча, выкліканае толькі ў выніку неадпаведнага плянаваньня, толькі ў выніку памылак у справе гаспадарчага збалянсаваньня. На справе-ж прычыны цяжкасьцяў ляжаць тут значна глыбей. Аснова нашых хлебных цяжкасьцяў у тым, што рост вытворчасьці таварнага хлеба ідзе ў нас марудней, чымся рост спажываньня яго. Сёлета ў нас мелася ў руках дзяржавы значна больш хлеба, як у мінулыя гады. Мы мелі сёлета на 1 красавіка загатоўленага хлеба для патрэб краю на 100 млн. пуд. больш, чымся ў мінулым годзе і на 230 млн. пуд. больш, чымся ў пазалеташнім годзе. І ўсё такі мы маем сёлета цяжкасьці на хлебным фронце.

Хіба-ж гэта ня факт, што мы ўжо дасягнулі даваенных норм засеўных абшараў? Факт. Хіба-ж гэта ня факт, што валавая прадукцыя хлеба ўжо летась дасягнула даваеннае нормы вытворчасьці, г. зн. **даходзіла да 5 міліярдаў пуд хлеба?** Факт. Чым-жа тлумачыцца ў такім разе, што, не зважаючы на гэта, мы маем таварнага хлеба ў два разы менш, а вывозім заграніцу хлеба разоў у 20 менш, чымся ў даваенны час? Тлумачыцца перш за ўсё, і галоўным чынам, зьменаю стану нашае сельскае гаспадаркі ў выніку Кастрычнікавае рэвалюцыі, пасьля пераходу ад буйнае абшарніцкае і буйнае кулацкае гаспадаркі, якая давала найбольшую колькасьць таварнага хлеба, да дробнае і сярэдняе сялянскае гаспадаркі, якая дае найменшую колькасьць таварнага хлеба. Узяць, напрыклад, калектыўныя і савецкія гаспадаркі. Яны даюць у нас таварнага хлеба 47,2 проц. усяе сваё валавае вытворчасьці. Іначш кажучы, яны даюць таварнага хлеба больш, чымся абшарніцкія гаспадаркі ў даваенны час. А дробныя і сярэднія сялянскія гаспадаркі? Яны даюць у нас таварнага хлеба ўсяго толькі 11,2 пр. усяе сумы сваёй прадукцыі. Розьніца, як бачыце, досыць красамоўная. Ліквідацыя абшарніцкае (буйнае) гаспадаркі, скарачэньне кулацкае (буйнае) гаспадаркі больш як у тры разы і пераход да дробнае сялянскае гаспадаркі, якая дае толькі 11 проц. таварнасьці, пры адсутнасьці колькі-небудзь разгорнутае буйнае грамадзкае гаспадаркі ў галіне хлебнае вытворчасьці (калектыўныя і савецкія гаспадаркі), павінны былі прывесьці і сапраўды прывялі да вострага скарачэньня вытворчасьці таварнага хлеба, у параўнаньні з даваенным часам. Гэта факт, што мы маем зараз у два разы менш таварнага хлеба, не зважаючы на даваенную норму валавае прадукцыі хлеба.

Вось дзе аснова нашых цяжкасьцяў на хлебным фронце.

Дзе выхад з становішча.

Ёсьць людзі, якія бачаць выхад з гэтага становішча ў звароце да кулацкае гаспадаркі, у разьвіцьці і разгортваньні кулацкае гаспадаркі. Гэтыя людзі не адважваюцца гаварыць аб звароце да абшарніцкае гаспадаркі, відаць разумеючы, што небясьпечна гаварыць аб гэткіх рэчах у наш час. Але яны тым больш ахвотна гавораць аб неабходнасьці ўсямернага разьвіцьця кулацкае гаспадаркі ў інтарэсах савецкае ўлады. Гэтыя людзі думаюць, што савецкая ўлада магла-б абапірацца на дзьве процілеглыя клясы: на клясу кулакоў, гаспадарчым прынцыпам якіх зьяўляецца эксплёатацыя рабочае клясы, і на клясу рабочых, гаспадарчым прынцыпам якіх зьяўляецца зьнішчэньне ўсякае эксплёатацыі. Фокус варты рэакцыянэраў. Ня варта і даводзіць, што **гэтыя рэакцыйныя «пляны» ня маюць нічога супольнага з інтарэсамі рабочае клясы, з прынцыпамі марксызму, з задачамі ленінізму.** Гутаркі пра тое, што кулак «ня горш» за гарадзкога капіталіста, што кулак уяўляе ня большую небясьпеку, чымся гарадзкі нэпман, што таму нам няма чаго «баяцца» зараз кулацтва,—гэткія гутаркі зьяўляюцца пустою лібэральнаю балбатнёю, якая ўсыпляе настарожанасьць рабочае клясы і асноўных мас сялянства. Ня трэба забываць, што калі ў індустрыі мы можам супроцьставіць дробнаму капіталісту ў горадзе буйную сацыялістычную прамысловасьць, якая складае дзевяць дзесятых масы прамысловых тавараў, дык буйнай кулацкай вытворчасьці ў вёсцы мы можам супроцьставіць па лініі вытворчасьці толькі слабыя яшчэ калектыўныя і савецкія гаспадаркі, якія вытвараюць у 8 разоў менш хлеба, чымся кулацкія гаспадаркі. Не разумець значэньня буйнае кулацкае гаспадаркі ў вёсцы, не разумець таго, што ўдзельная вага кулацтва ў вёсцы ў сто разоў вышэй, чымся ўдзельная вага капіталістаў у гарадзкой прамысловасьці—гэта значыць страціць глузд, парваць з ленінізмам, перабегчы на бок ворага рабочае клясы.

ВЫХАД—у пераходзе ад індывідуальнае сялянскае гаспадаркі да калектыўнае, да грамадзкае гаспадаркі ў земляробстве.

Да арганізацыі калектыўных гаспадарак Ленін заклікаў партыю яшчэ з першых дзён Кастрычнікавае рэвалюцыі. Аднак, на заклік да калектыўных гаспадарак масы адгукнуліся толькі ў апошні час. Тлумачыцца гэта перш за ўсё тым, што шырокае разьвіцьцё каапэрацыйнае грамадзкасьці ў вёсцы падрыхтавала пералом у настроі сялянства ў карысьць калектыўных гаспадарак. 15 зьезд партыі меў падставу, калі прызнаў, што ўмовы для масавага калектыўна-гаспадарчага руху ўжо пасьпелі, што ўзмацненьне калектыўна-гаспадарчага руху зьяўляецца адным з найбольш сур'ёзных сродкаў для ўзьняцьця таварнасьці хлебнае вытворчасьці ў краі.

Павінны ўзьняць таварнасьць сельскае гаспадаркі.

Валавая прадукцыя хлеба ў калектыўных гаспадарках у 1927 г. складала, водлуг даных ЦСУ, ня менш 55 міл. пуд. з агульнаю сярэдняю таварнасьцю ў 30 проц. Задача ў тым, каб: 1) захаваць існуючы тэмп разьвіцьця калектыўна-гаспадарчага руху, узбуйніць калектыўныя гаспадаркі, адкінуць фальшывыя калектыўныя гаспадаркі, замяніўшы іх сапраўднымі калектыўнымі гаспадаркамі, і вызначыць такі рэжым, каб калектыўныя гаспадаркі давалі дзяржаўным і каапэрацыйным арганізацыям увесь свой таварны хлеб пад пагрозаю пазбаўленьня субсыдый і крэдытаў з боку дзяржавы. Я думаю, што, пры выкананьні гэтых умоў мы маглі-б дамагчыся таго, каб гады праз 3—4 мець ад калектыўных гаспадарак мільёнаў 40—50 пудоў таварнага хлеба.

2) Выхад у тым, каб пашырыць і ўзмацніць старыя савецкія гаспадаркі, арганізаваць і разгарнуць новыя буйныя савецкія гаспадаркі. Ужо распачата арганізацыя гэтых савецкіх гаспадарак. Зараз перад намі стаіць задача правесьці ў жыцьцё **гэтую пастанову савецкае ўлады чаго-б гэта ні каштавала.** Я думаю, што пры ўмове выкананьня гэтых задач мы маглі-б дамагчыся таго, каб мець ад старых і новых савецкіх гаспадарак гады праз 3—4 мільёнаў 80—100 пудоў таварнага хлеба.

3) Выхад, нарэшце, яшчэ ў тым, каб сыстэматычна ўзьнімаць ураджайнасьць дробных і сярэдніх індывідуальных сялянскіх гаспадарак. Мы ня можам і не павінны падтрымліваць індывідуальную буйную кулацкую гаспадарку. Але мы можам і павінны падтрымліваць індывідуальную дробную сярэднюю гаспадарку, уздымаючы яе ўраджайнасьць і ўцягваючы яе ў логва каапэрацыйнае арганізаванасьці. Усе даныя гавораць, што ўраджайнасьць сялянскае гаспадаркі можна было-б узьняць у працягу некалькіх гадоў процантаў на 15—20. Зараз ужываецца ў нас ня менш 5 мільёнаў сох; адна толькі замена сахі плугам магла-б даць сур'ёзны прырост ураджаю хлеба ў краі. Я думаю, што пры сур'ёзнай працы ў гэтым напрамку мы маглі-б мець праз 3—4 гады ня менш 100 міл. пуд. новага таварнага хлеба ад дробных і сярэдніх індывідуальных сялянскіх гаспадарак.

Такім чынам, пры ўмове выкананьня ўсіх гэтых задач, **мы маглі-б мець праз 3—4 гады ў дзяржаве НОВЫХ 200—250 МІЛЬЁНАЎ ПУДОЎ ТАВАРНАГА ХЛЕБА**—больш ці менш даволі для таго, каб такім чынам манэўраваць як унутры краю, так і па-за межамі яго.

Не зьмяняць тэмпу індустрыялізацыі.

Вось асноўныя мерапрыемствы, неабходныя для таго, каб перамагчы гэтыя цяжкасьці на хлебным фронце. **Злучыць гэтыя асноўныя з бягучымі мерапрыемствамі** па палепшаньні плянаваньня ў галіне дастаўкі вёсцы тавараў, вызваліўшы нашыя гандлёвыя арганізацыі ад абавязкаў дастаўкі хлеба ў цэлы шэраг дробных і сярэдніх гарадоў—вось цяпер наша асноўная задача.

Ці ня варта побач з гэтымі мерапрыемствамі ўжыць яшчэ шмат захадаў, скажам, мерапрыемстваў для больш павольнага тэмпу разьвіцьця нашае індустрыі, рост якое стварае ўзмоцнены попыт на хлеб, які абганяе пакуль-што рост вырабу таварнага хлеба? Не, ня варта. Ні ў якім выпадку. Прыпыніць тэмп разьвіцьця індустрыі, значыць паслабіць рабочую клясу, бо кожны крок наперад у справе разьвіцьця індустрыі, кожная фабрыка, кожны новы завод зьяўляюцца, водлуг слоў Леніна, «новаю крэпасьцю рабочае клясы», якая ўзмацняе яе пазіцыі ў барацьбе з дробна-буржуазнай стыхіяй, у барацьбе з капіталістычнымі элементамі нашае гаспадаркі.

Можа трэба было-б для большае «асьцярогі» затрымаць разьвіцьцё цяжкае прамысловасьці з тым, каб зрабіць лёгкую прамысловасьць, працуючую, галоўным чынам, на сялянскі рынак, базаю нашае індустрыі? Ні ў якім выпадку. Гэта было-б самагубствам, падрывам усяе прамысловасьці, у тым ліку і лёгкае прамысловасьці. Гэта азначала-б адыход ад лёзунгу індустрыялізацыі нашага краю, ператварэньне нашага краю ў дадатак капіталістычнае сыстэмы гаспадаркі.

Шлях да ўзмацненьня саюзу пралетарыяту і сялянства.

Як будзе стаяць справа з саюзам рабочых і сялян у зьвязку з намечанымі мерапрыемствамі? Я думаю, што гэтыя мерапрыемствы могуць толькі зрабіць больш лёгкаю справу ўмацаваньня саюзу рабочых і сялян. І сапраўды, калі калектыўныя савецкія гаспадаркі будуць разьвівацца паскораным тэмпам, калі ў выніку простае дапамогі дробным і сярэднім гаспадаркам ураджайнасьць іх гаспадарак будзе ўзьнімацца, а каапэрацыя будзе ахапляць усё больш шырокія масы сялянства; калі дзяржава атрымае новыя сотні мільёнаў пудоў таварнага хлеба, неабходнага для манэўраваньня; калі ў выніку гэтых і падобных ім мерапрыемстваў кулацтва будзе зацыпоньвацца і паступова перамагацца, дык ці-ж ня выходзіць, што **СУПЯРЭЧНАСЬЦІ між рабочай клясай і сялянствам унутры саюзу рабочых і сялян будуць пры гэтым УСЁ БОЛЬШ І БОЛЬШ ЗГЛАДЖВАЦЦА,** патрэба ў надзвычайных мерах па загатоўцы хлеба будзе адпадаць, шырокія масы сялянства будуць усё больш паварочвацца ў бок калектыўных форм гаспадаркі, а барацьба за паражэньне капіталістычных элементаў на вёсцы будзе набываць усё больш масавы і арганізаваны характар; ці-ж ня праўда, што справа саюзу рабочых і сялян можа толькі выйграць ад такіх мерапрыемстваў? Усякае іншае разуменьне саюзу рабочых і сялян ёсьць апартунізм, меншавізм, эсэрства, усё што хочаце, толькі не марксызм, толькі не ленінізм. **Саюз пралетарыяту з сялянствам ва ўмовах дыктатуры пралетарыяту НЯ ЁСЬЦЬ САЮЗ З УСІМ СЯЛЯНСТВАМ.** Саюз пралетарыяту з сялянствам зьяўляецца **саюзам рабочае клясы з працоўнымі масамі сялянства. Такі саюз ня можа быць ажыцьцёўлен без барацьбы з капіталістычнымі элементамі сялянства, без барацьбы з кулацтвам.** Такі саюз ня можа быць трывалым без арганізацыі беднаты, як апоры рабочае клясы на вёсцы. Таму саюз рабочых і сялян у сучасных умовах дыктатуры пралетарыяту можа быць ажыцьцёўлены толькі пад вядомым лёзунгам Леніна: **«АБАПРЫСЯ НА БЕДНАТУ, НАЛАДЖВАЙ ТРЫВАЛЫ САЮЗ З СЕРАДНЯКОМ, НІ НА ХВІЛІНУ НЯ СПЫНЯЙ БАРАЦЬБЫ З КУЛАЦТВАМ».** Бо толькі пры праводзеньні гэтага лёзунгу можна ажыцьцявіць справу ўцягненьня асноўных мас сялянства ў логва сацыялістычнага будаўніцтва.

Што гавораць абвінавачаныя па працэсу „126“ у Беластоку.

(Ад спэцыяльнага карэспандэнта).

Пасьля таго, як была скончана чытка абвінаваўчага акту, суд распачаў допыт абвінавачаных—ці прызнаюць яны тыя абвінавачваньні, якія ім прад'яўляюцца.

Пытаньне старшыні суду да кожнага абвінавачанага, якога выклікаюць да судовага стала, стэрэатыпнае: «Ці прызнаецеся вы ў тым, што прымалі ўдзел у змове камуністычнай партыі Заходняй Беларусі, якая ставіла сабе задачу зьмяніць існуючы дзяржаўны лад у Польшчы і адарваць часткі польскай рэспублікі»?

Частка абвінавачаных, галоўным чынам, з вельмі маладых і тых, якія знаходзяцца на волі, не прызнаюць сябе вінаватымі і адказваюць вельмі каратка. Шмат хто прызнае сваю прыналежнасьць да камуністычнай партыі, але адхіляе сваю прыналежнасьць да партыйных органаў. Некаторыя лічаць сябе сымпатызуючымі рэвалюцыйнаму руху наогул, урэшце частка гаворыць доўгія прамовы агітацыйнага характару.

Аднак, амаль усе вельмі падрабязна паведамляюць, як іх катавалі ў часе першага паліцэйскага допыту, каб прымусіць іх падпісаць пратаколы. Перад тым, як яны накіраваліся да судовага сьледчага, ім пагражалі па звароце ў паліцыю новымі зьбіваньнямі, калі яны адмовяцца ад сваіх першых заяў.

Некаторыя падрабязнасьці ў адказах абвінавачаных робяць вельмі цяжкае ўражаньне.

Калі апісаньні катаваньняў паўтараюцца ў 40 раз, старшыня суду выгукнуў: «Усе вы апавядаеце тое самае». З лаўкі абвінавачаных пачуўся адказны выгук: «Але-ж усіх білі аднолькава». Цікава перадаць некалькі момантаў допыту абвінавачаных.

Абвінавачаны Эфроім Гольдштэйн адхіляе сваю прыналежнасьць да партыі. Аднак, ён прызнае, што зьяўляецца членам МОПР'у, куды, па яго словах, уваходзяць мільёны людзей і якая мае сваёй мэтай змагацца проці белага тэрору, у якой-бы форме ён ні выяўляўся.

Абрам Захарыяш гаворыць, што ён знаходзіўся, ёсьць і будзе знаходзіцца ў камуністычнай партыі.

Сьмела гаворыць абвінавачаная Вера Харунжая. Яна прызнаецца, што ўваходзіла ў цэнтральны камітэт камсамолу. У часе яе допыту быў канфлікт па пытаньні аб мове. Абвінавачаная гаворыць па-беларуску, хоць, як яна заявіла, яна ведае і па-польску. Аднак, яна лічыць, што таму, што працэс вядзецца на беларускай тэрыторыі і судзьдзі павінны разумець беларускую мову. Старшыня суду заяўляе, што закон аб мове на Беларусі не абавязковы.

Надта сьмела адказвае на прыгожай польскай мове абвінавачаная Іёхэ Шэрман. Яна на працягу некалькіх год была членам партыі, але,—гаворыць яна,—ня мела гонару быць у Цэнтральным Камітэце камуністычнай партыі. Кампартыя,—гаворыць яна,—ня змоўніцкая арганізацыя, яна ня ставіць сваёй мэтай выклікаць рэвалюцыю. Задачай партыі зьяўляецца толькі арганізацыя мас для рэвалюцыі.

Старшыня некалькі раз спыняе яе, але абвінавачаная не дазваляе пазбаўляць сябе слова. Пры гэтым яна спасылаецца на польскую канстытуцыю і гаворыць далей аб вялізарнай патрэбе сярод сялянскага насельніцтва на крэсах.

Старшыня ізноў спыняе яе. Абвінавачаная ўсхваляваная варочаецца на сваё месца.

Люба Ковенская гаворыць парасейску таму, што ў працягу пяці год сядзела ў астрозе і ня мела ніякай магчымасьці вывучыць польскую мову.

Яна прызнаецца, што была ў партыі, але не ўваходзіла ў акруговы камітэт. Яна толькі кіравала працай у Беластоку.

Хана Розен зусім ня прызнае сябе вінаватай.

Допыт Яна Багдана выклікаў вялікую сэнсацыю. Ён адхіляе сваю прыналежнасьць да партыі і тым больш свой удзел у акруговым камітэце. Ён апавядае, як яго зьбівалі пры допытах, прычым ён паказвае акрываўленую хустку.

Большая частка абвінавачаных, сярод якіх Лейб Сукенік, Шлёйма Сафірштэйн адхіляюць сваю віну, заяўляючы пры гэтым, што толькі працавалі ў сваіх прафэсыйных саюзах. Яны апавядаюць, што з юнацкіх гадоў прымушаны былі працаваць і ня мелі магчымасьці вучыцца.

Вялікі інцыдэнт адбыўся ў той час, як абвінавачаны Давід Цукерман апавядаў у вельмі вострай форме, як яго катавалі. Пракурор патрабаваў, каб абвінавачаны адмовіўся ад сваіх слоў. У адказ на гэта запатрабаваньне абаронца Акрэнт заявіў: «Калі ўсё тое, што гаварыў абвінавачаны хлусьня, дык наогул ня мае значэньня, у якой-бы вострай форме ён ня выказаўся, калі-ж гэта ўсё праўда, дык ён не павінен адмаўляцца ад сваіх слоў».

На трэці дзень судовага разгляду зачытваўся далей абвінаваўчы акт. Усё ішло добра, толькі адзін раз цішыня на хвіліну была парушана.

Было гэта ў той час, калі ў артыкуле Міхалава было спамянута імя абвінавачанай Геліі Каплан, маладой дзяўчыны, якая памерла,—як гаворыцца ў абвінаваўчым акце,—у часе папярэдняга сьледзтва. Адзін з абвінавачаных нешта прамармытаў і, як па загаду, абвінавачаныя падняліся са сваіх месц і выгукнулі папольску: „Гонар яе імяні“.

N. N.

ПОЛЬСКАЯ ВЫДУМКА АБ АГРЭСЫЎНЫХ НАМЕРАХ СССР.

Нота т. Аросева літоўскаму ўраду.

КОЎНЯ. 29-У. Учора паўнамоцны прадстаўнік СССР у Літве тав. Аросеў перадаў літоўскаму прэм'ер-міністру Вальдэмарасу ноту, у якой гаворыцца: урад СССР атрымаў весткі, што ў часе апошніх польска-літоўскіх перамоў у Коўні адзін з членаў польскае дэлегацыі заявіў, нібы ўрад СССР намеран згадзіцца на далучэньне ў той ці іншай форме Літвы да Польшчы пры ўмове кампэнсацыі Савецкага Саюзу за кошт далучэньня да яго Латвіі.

Не зважаючы на тое, што памянёнае паведамленьне дайшло да ведама ў неафіцыйным парадку, саюзны ўрад, з прычыны важнасьці пытаньня, лічыць патрэбным давесьці да ведама літоўскага ўраду, што памянёнае паведамленьне зьўляецца абсалютнаю выдумкаю латвійскага і польскага ўрадаў.

Польшча адхіляе самы факт заявы.

ВАРШАВА, 31-5. Польскае тэлеграфнае агенцтва паведамляе: «Міністр замежных спраў Залескі перадаў сёньня пасланьніку СССС у Варшаве Багамолаву ноту, у якой гаворыцца: „Ня толькі ніхто з членаў польскае дэлегацыі ў Коўні не заяўляў нікому нічога аб тым, нібы ўрад СССР намеран выказаць згоду на далучэньне Літвы да Польшчы ў абмен на кампэнсацыю ў выглядзе далучэньня Латвіі да СССР, але што і наогул ніякае гутаркі па гэтым пытаньні ня было і не магло быць, бо паважаньне незалежнасьці і сувэрынітэту дзяржаў зьяўляецца адным з асноўных прынцыпаў замежнае палітыкі Польшчы“.

Літва ня мае падставы верыць польскім запужваньням.

ЛІТОЎСКІ АФІЦЫЁЗ АБ ІНСІНУАЦЫЯХ ПОЛЬШЧЫ.

КОЎНЯ, І-УІ. У вялікай перадавіцы, у зьвязку з нотаю, перададзенаю паўнамоцным прадстаўніком СССР тав. Аросевым прэм'еру Вальдэмарасу, у якой адхіляюцца польскія думкі наконт, нібыта, намеру СССР згадзіцца на далучэньне Літвы да Польшчы пры ўмове атрыманьня Савецкім Саюзам кампэнсацыі ў выглядзе далучэньня да яго Латвіі, літоўскі афіцыёз «Летувос Айдас», даводзячы беспадстаўнасьць польскіх запужваньняў, заяўляе: „У адносінах да СССР мы ня можам зарэгістраваць ніводнага факту, які-б сьведчыў, што савецкі ўрад зрабіў Польшчы такую прапанову. Наадварот, савецкі ўрад даказаў, што ён зацікаўлен у захаваньні незалежнасьці Літвы. Савецкая Расея першаю прызнала поўную незалежнасьць Літвы са сталіцаю Вільняю. Гэтае прызнаньне было пацьверджана ў савецка-латвійскім гарантыйным угаворы 1926 году“.

ЭВАКУАЦЫЯ ПЕКІНУ.

УВАХОД ПАЎДНЁЎЦАЎ ЧАКАЕЦЦА З ХВІЛІНЫ НА ХВІЛІНУ.

ТОКІЁ, 2-6. Агенцтва Сімбун Рэнго паведамляе: „Водлуг вестак, надасланых агенцтву з Пекіну, Чжан-Цзо-Лін прапанаваў самаму старому дзяржаўнаму дзеячу Ван-Шын-Чжэню захаваць у Пекіне спакой і парадак пасьля выхаду з сталіцы войска Ань-Го-Цьзюня, які (выхад) чакаецца з хвіліны на хвіліну. На ўсходнім вакзале Чжан-Цзо-Ліну пададзен спэцыяльны поезд, які стаіць напагатове».

УВАГА: Ван-Шын-Чжэнь у сакавіку 1926 г. зрабіў няўдалую спробу выступіць пасрэднікам між Фынь-Юй-Сянам, Чжан-Цзо-Мінам і У-Пэй-Фу.

Працэс шахцінскіх контр-рэвалюцыянэраў.

СУД РАЗБЛЫТВАЕ ВУЗЕЛ СУВЯЗЯЎ КОНТР-РЭВАЛЮЦЫЙНАЕ АРГАНІЗАЦЫІ З НЯМЕЦКІМІ ФІРМАМІ.

Эліадзэ не ўдалося абвінаваціць усяго інжынэрства.

МАСКВА, 1-6. На ранішнім пасяджэньні 1-га чэрвеня суд агалашае ўласнаручна напісаную Эліадзэ заяву, пададзеную ўпаўнаважанаму АДПУ Паўночна-Каўказкага краю ў часе сьледзтва па шахцінскай справе, якую сам падсудны назваў „шчырай споведзьдзю". Гэтая заява ўжо вядома з акту абвінавачаньня. У ёй Эліадзэ прызнаецца, што большасьць асоб інжынэрна-тэхнічнага пэрсаналу «адным мірам мазана».

У сваіх тлумачэньнях наконт гэтае заявы, якую Эліадзэ пацьвердзіў у часе сваіх паказаньняў у судовага сьледчага Лявантава, Эліадзэ зусім заблытваецца.

Грамадзкага абвініцеля т. Шэйна цікавіць наступнае пытаньне. Абвінавачаны Эліадзэ заяўляе перад судом, што прыехаўшы ў Маскву ў 1923 годзе на курсы павышэньня кваліфікацыі інжынэраў, на якіх былі інжынэры з усяго Саюзу, ён, Эліадзэ пад уплывам інжынэрскага асяродку зьмяніў свой сьветапагляд, з ім здарыўся пералом.

Тав. Шэйн пытае «Што-ж інжынэрства, якое прыехала на гэтыя курсы, было таго-ж рангу, таго-ж тыпу з тымі, хто трымаў камень за пазухай, якія былі ў Данбасе, згодна характарыстыкі, дадзенае абвінавачаным?

— Я думаю—адказвае Эліадзэ.

— Значыць, маскоўскае інжынэрства мела такі-ж настрой, што і інжынэрства ў шахцінскім раёне ў 1923 г.?

— Гэта была мая думка—адказвае Эліадзэ. На далейшыя запытаньні Эліадзэ дае зусім неўразумелыя тлумачэньні.

Як Башкін прадаваўся заграніцы.

Судовая прысутнасьць пачынае допыт другога абвінавачанага інжынэра Башкіна. У акце абвінавачаньня Башкін займае даволі значнае месца. Ён належыць да тае групы шкоднікаў, якая была завэрбавана Калганавым, разам з Каладубамі, Самойлавым, Бабенка і інш. Башкін—у апошні час быў галоўным механікам Уласаўскага кіраўніцтва капальняў. У сваіх шкодніцкіх учынках ён прызнаўся. Але Башкін быў ня толькі шкоднікам. Ён быў адным з тых членаў шкодніцкае арганізацыі, якія наладжвалі сувязь з заграніцаю, ён клапаціўся «аб узмацненьні сродкаў арганізацыі». У Бэрліне ў «прускім аддзеле» фірмы А. Э. Г. служыў брат Башкіна Ісай эміграит, уцёкшы за граніцу ў пэрыядзе 22 г. Ад гэтага Башкіна з ДЭГ ніці сувязі ішлі ў Данбас да яго брата Абрама і праз яго зьвязваліся з працаваўшымі тут шкоднікамі.

Башкін вельмі падрабязна спыняецца на сваёй „працы" на капальнях.

У 1925 г. Башкін атрымаў першы ліст ад брата, які прывёз яму інжынэр Генцлер, інспэктар фірмы АЭГ па праверцы заказаў. У гэтым лісьце Башкін паведамляў брату, каб ён ня дзівіўся тым паведамленьням, якія будуць рабіць яму чужаземцы.

Генцлер сказаў яму наступнае: „Заграніцаю цікавяцца становішчам вашага абсталяваньня, тым, як яно працуе і як вядзецца праца і што нядобра і робіцца ня так, як трэба.

Аб тым, што адказаў Башкін на гэтае запытаньне Генцлера, ён не гаворыць. Генцлер прабыў на капальнях пасьля гэтага тры, ці чатыры тыдні, праверыў рысункі на заказах, выконваемых фірмай для Уласаўскае капальні і выехаў.

У далейшым, водлуг слоў Башкіна, у яго пачалася з братам рэгулярная перапіска. У 1927 г. у адным з чарговых лістоў брат паведаміў, што ў Расею едзе адзін манцёр Майер. Сапраўды, хутка Башкін даведаўся, што манцёр Майер прыехаў. Пасьля Майера з Бэрліна прыехаў таксама і новы інспэктар АЭГ, нейкі Бэгнер. Бэгнер павінен быў праверыць электрычную ўстаноўку і выехаць, але тэхнічны аддзел Донвугалю пакінуў яго на Уласаўцы другім кіраўніком тэхнічнае працы, як чалавека, які мае вялікі вопыт.

Бэгнер таксама меў даручэньне для Башкіна ад яго брата. Брат паведамляў, што заграніцаю ведаюць аб арганізаваным шкодніцтве, якое ўжо даўно праводзіцца Донвугалем, і што такое-ж шкодніцтва было-б пажадана ажыцьцёвіць і на Уласаўцы. Бэгнер пачаў даваць інструкцыі аб шкодніцтве. Ён гаварыў, што было-б пажадана, каб шкодніцтва вялося на машынах дробных. Але шкодніцтва на машынах дробных павінна быць толькі пачаткам. Бэгнер казаў, што заграніцаю лічаць, што шкодніцтва павінна ахапляць паступова і буйныя машыны і весьціся ў больш шырокім абхваце. Наконт гэтага інструкцыі павінен быў даць Майер.

Праз некалькі дзён, калі Майер пазнаёміўся з Башкіным бліжэй, ён сказаў яму, што ведае добра і яго брата. Башкін гаворыць, што гэтая размова дала яму падставу падумаць, што Майер належыць да шкодніцкае арганізацыі. Перад пускам турбіны на Уласаўскай электрастанцыі Майер паведаміў Башкіну, што ён «мае даручэньне азнаёміць каго-небудзь, як трэба абыходзіцца з турбінай, каб яна была пашкоджана». Наколькі можна зразумець Башкіна, тут мела месца ня столькі выпадковае тлумачэньне таго, чым можна пашкодзіць турбіне, колькі прадназмернае зазначэньне на тое, як трэба ёй пашкодзіць. Гутарка ішла ў падвале электрастанцыі ў пасьляпаўднёвы час, калі навакол нікога ня было.

Даведаўшыся ад Башкіна, што ў яго выпадкова ёсьць рысункі „Аргсметрою" Майер «між іншым» сказаў: „Як прадстаўнікі фірмы, я і інжынэр Отто зацікавіліся-б гэтым».

„Культурныя" абыходзіны Башкіна з рабочымі.

На вячэрнім пасяджэньні праводзіцца дазнаньне, як адносіўся Башкін да рабочых і да працаваўшых у яго вайскова-палонных. Тав. Крыленка ставіць падсуднаму пытаньне: „У чым канкрэтна выяўляліся вашыя непаразуменьні, якія мелі месца ў вас з рабочымі ў пэрыяд да Кастрычнікавае рэвалюцыі?

— Выключна ў патрабаваньні працы, выкананьні працы,—адказвае падсудны.

— Якіх-небудзь эксцэсаў у адносінах да рабочых з вашага боку ня было?

— Не, ні мая фігура, ні мой рост не маглі дазволіць мне рабіць гэта.

— Ці ня было з вашага боку выпадкаў пагроз, ці даносу?

— Не... між іншым, адзін факт быў, калі я дастаў скрыню аднаго машыніста каля турбіны і штурхнуў яго. Ён быў ростам у сажань і штурхнуў мяне таксама.

— Адзін раз гэта было?

— Але, адзін раз.

У залю ўводзіцца сьведка Чэбатаў-памочнік сьлесара на турбіне на электрастанцыі, якой загадваў Башкін. Сьведка пацьвярджае даныя аб суровых паводзінах Башкіна з рабочымі і палоннымі і апавядае выпадак грубага мардабою.

Зусім аналёгічныя паказаньні аб суровых паводзінах Башкіна з рабочымі дае і другі сьведка, рабочы Жукаў. Апрача таго, у справе ёсьць паказаньні 13 сьведак, апытаных на папярэднім сьледзтве, якія паказваюць, што Башкін абыходзіўся з рабочымі вельмі груба і біў іх.

Абвінавачаньне распачынае выяўленьне шкодніцкае дзейнасьці Башкіна.

Ва ўсім прызнаўся.

МАСКВА. 1-УІ. 1-га чэрвеня [illegible]

У САЮЗНЫХ РЭСПУБЛІКАХ.

10 год на варце савецкае дыпляматы.

Прывітаньні т. Чычэрыну ў дзень яго юбілею.

[illegible]

Тав. Калінін аб савецка-нямецкіх дачыненьнях.

[illegible] ...ры ўплываць на ўзрастаючую эканамічную і культурную сувязь абодвых краёў арышт некалькіх нямецкіх грамадзян арыштаваных двух нямецкіх інжынэрам; тым больш, няма падстаў узьняць газэтны шум навакол арышту і суду над гэтымі двума інжынэрамі.

Выйгрышы па пазыцы 1926 г.

МАСКВА. 1-га чэрвеня адбыўся тыраж выйгрышаў пазыкі 1926 г. Разыграна 850 выйгрышаў па 200 руб., 250 выйгрышаў па 300 руб., 79 па тысячы, 10 па 5 тысяч, 3 па 25 тысяч, 2 па 50 тысяч і адзін у 100 тысяч.

Выйгрышы па 5 тысяч прыпалі на такія абліґацыі: сэрыя 348 № 30, сэрыя 1593 № 22, сэрыя 3088 № 37, сэрыя 3173 № 37, сэрыя 3732 № 20, сэрыя 3916 № 4, сэрыя 4082 № 1, сэрыя 4428 № 21, сэрыя 4527 № 40 і сэрыя 4624 № 10.

На 10 тысяч рублёў выйгралі наступныя абліґацыі: сэрыя 535 № 12, сэрыя 760 № 28, сэрыя 1550 № 17, сэрыя 4701 № 26 і сэрыя 4800 № 1.

На 25 тысяч рублёў выйгралі: сэрыя 2251 № 24, сэрыя 2562 № 15 і сэрыя 4358 № 2.

На 50 тысяч прыпала на абліґацыі: сэрыя 1514 № 7 і сэрыя 1364 № 46, а 100 тысяч рублёў выйграла сэрыя 4069 № 43.

Удзячнасьць савецкай грамадзкасьці ад консула Італіі.

ЛЕНІНГРАД, 1-5. У гутарцы з карэспандэнтам Роста італьянскі консул у Ленінградзе сказаў: «Я вельмі ўзрушан адносінамі савецкіх, навуковых і ўрадавых дзеячоў да справы адшуканьня экспэдыцыі Нобіле. Італьянскі ўрад і ўвесь народ з напружанаю ўвагаю і падзякаю сочаць за ўсімі захадамі савецкага ўраду і навукі».

Растрэл кулакоў-тэрарыстаў.

СІМФЭРОПАЛЬ, 1-6. Выязная сэсія галоўнага суду ў Джанкоі пасьля 5-цідзённага разгляду ўхваліла прысуд па справе аб забойстве селькора-камсамольца Прыходзькі. Забойцы—сыны кулака Конн, а таксама Якуб Ішчэнка і натхніцель забойства Качура—прысуджаны да вышэйшае меры сацыяльнае абароны—растрэлу.

ЦЬВЁРДАЛОБЫЯ ЗРЫВАЮЦЬ АНГЛА-САВЕЦКІ ГАНДАЛЬ.

ХІКС РЫХТУЕ ВЫСЯЛЕНЬНЕ З АНГЛІІ САВЕЦКІХ ГАНДЛ. ОРГАНАЎ.

ЛЁНДАН, 31-5. Палітычны карэспандэнт «Дэйлі Мэйль» паведамляе, што Джойнсон Хікс скончыў расьсьледаваньне наконт дзейнасьці аддзяленьняў савецкіх банкаў і падасьць на наступным тыдні вычэрпваючыя паведамленьні ў палаце вобшчын як адновяцца яе заняткі. Раней, чымся выступіць у палаце вобшчын, Джойнсон Хікс падасьць аб гэтым даклад ураду, прычым, як паведамляе карэспандэнт, зазначыць, што з выяўленых фактаў магчым толькі адзін лёгічны вывад, г. зн., канчатковае высяленьне з Англіі ўсіх савецкіх арганізацый.

* * *

ЛЁНДАН, 1-УІ. Прадстаўнікі савецкіх банкаўскіх устаноў у Лёндане выступілі з заявамі наконт паведамленьняў «Дэйлі Мэйль» аб выніках праведзенага міністэрствам унутраных спраў Джонсонам Хіксам расьсьледаваньня дзейнасьці гэтых устаноў. Заявы адказваюць на цэлы шэраг паклёпных абвінавачаньняў, якія высунуты ў рэакцыйным друку.

„Манчэстэр Гардыян" друкуе перададзеную лёнданскім карэспандэнтам газэты заяву асобы, імя якое газэта не называе. У заяве, між іншым, гаворыцца: „Гэта не сакрэт, што Камінтэрн фінансаваў ангельскую камуністычную партыю: Камінтэрн сам публічна паведаміў аб гэтым і камуністычная партыя пацьвядзіла гэта два ці тры месяцы назад. Але меркаваньне, што савецкія гандлёвыя арганізацыі ўдзельнічалі ў гэтай апэрацыі, або што фінансаваліся палітычныя арганізацыі ў Англіі, зусім пазбаўлена грунту. Паколькі гандаль з Расеяй мае вядомае значэньне і ідзе да палепшаньня, дык тыя, хто зацікаўлен у гэтым гандлі, павінны былі-б наглядаць за міністэрствам унутраных спраў і не быць вельмі наіўна-даверчывымі".

ФАШЫСЦКА-МЕНШАВІЦКІ ВЫКЛІК НЯМЕЦКІМ РАБОЧЫМ.

БЭРЛІН, 31-5. У зьвязку з парадам, назначаным фашысцкай арганізацыяй «Сталёвы Шлем» у Гамбурзе на 3 чэрвеня, нямецкая камуністычная партыя і чырвоны саюз франтавікоў пастанавілі правесьці 1 га чэрвеня контр-дэманстрацыю. Аднак, кіраўнік гамбурскае паліцыі сацыял-дэмакратычны сэнатар Шэнфэльдэр, нічым не абгрунтоўваючы сваю пастанову, забараніў рабочую контр-дэманстрацыю.

Рабочыя масы Гамбургу, не зважаючы на абарону, якую дае нямецкая сацыял-дэмакратычная партыя «Сталёваму Шлему», энэргічна рыхтуюцца да адпору. Рабочыя ўсіх тых гарадоў, адкуль члены „Сталёвага Шлему", карыстаючыся фінансавым падтрыманьнем буйных прамыслоўцаў і аграрыяў, накіроўваюцца ў Гамбург, рыхтуюцца таксама да арганізацыі дэманстрацыі пратэсту проці параду «Сталёвага Шлему».

Па Беларускай ССР.

(Ад нашых карэспандэнтаў).

ЯК У ПОЛАЧЧЫНЕ ПАДРЫХТАВАЛІ ЗРЫЎ КАНТРАКТАЦЫІ ЛЁНУ.

У той час, як усюды амаль закончыўся пасеў лёну, Полацкая акруга ледзь расчухалася. 15 мая Акрземаддзел рашыў такі паправіць свае абмылкі, якія яму трэба было прадбачыць яшчэ ў студзені ці ў лютым. Свае ўнутраныя загатоўкі акруга правароніла. Да 5 мая ў с.-г. каапэрацыі былі забраніраваныя запасы ільнянага насеньня. Зараз-жа, у выніку такой мудрай палітыкі, у акрузе ня будзе выканан плян на кантрактацыю лёну на 600 гэкт., бо няма насеньня.

Зараз яны лямантуюць, каб дазволілі завезьці ў Полацкую акругу абы якое насеньне, але Наркамзем, бо ў Полацкай акрузе ня можна дазволіць разьвядзеньне гатункаў лёну з паўднёвых ці нават цэнтральных акругаў.

Адказнасьць за гэту бязглуздасьць павінна панесьці Полацкае Акрза.

ХІБЫ БУДАЎНІЦТВА Ў ГОМЕЛІ.

Не хапае будаўнічага матар'ялу. Жылсаюз дапамагае прыватнікам.

Праведзенае Акргандлем абследаваньне рынку будаўнічых матар'ялаў выявіла, што нашыя будаўнічыя арганізацыі нездавальняюча забясьпечаны будаўнічым матар'ялам. У больш спрыяючым становішчы знаходзіцца Жылсаюз, які сваячасова загатаваў матар'ялы. Белпайгандаль з заказаных 22-х вагнаў бляхі для дахаў атрымаў толькі—6 вагонаў, з прычыны чаго прамысловасьць ня можа быць поўнасьцю забясьпечана бляхай для дахаў. Адсутнічае аліва і няма пэрспэктыў на атрыманьне. З гэтае прычыны затрымліваецца рэалізацыя сухіх фарбаў. Лесаматар'ялам забясьпечаны, але па якасьці ён не адпавядае.

Пры праверцы цэн, выкрыта шмат парушэньняў у аддзяленьні Цэнтраземскладу. Аддзяленьне практыкавала высокія налічэньні пры водпуску тавараў, ільготы ўраду пры будаўнічых арганізацыях, Цэнтраземсклад рознымі налічэньнямі выкарыстоўваў для адтрыманьня ліхвярскіх прыбыткаў. Аддзяленьне выдавала тавары па цэнах Менску, значна перавышаючых цэны ў Гомелі.

Былі дапушчаны ненармальнасьці пры продажы будаўнічых матар'ялаў. Жылсаюз меў лішкі бляхі для дахаў, якія ён выдаваў індывідуальным забудоўшчыкам па запісках прафсаюзных арганізацый. Пры такім мэтадзе бляху атрымлівалі ня тыя, хто адчуваў найбольшую патрэбу ў ёй. Выкрыты выпадкі выдачы Жылсаюзам і Белпайгандлем прыватнікам цьвікоў і рознага жалеза, якія выкарыстоўвалі напружанасьць становішча з памянёным таварам у мэтах спэкуляцыі.

КААПЭРАЦЫЯ ПЧАЛЯРОЎ РАСЬЦЕ.

МАГІЛЕЎ, 2-УІ. Толькі-што арганізаваліся яшчэ тры пчалярныя таварыствы—Журавіцкае, Шклоўскае і Быхаўскае. Цяпер у кожным раёне, акрамя Чачэвіцкага, ёсьць пчалярныя таварыствы. У Шклоўскім раёне маецца нават два таварыствы. Лупалаўскія і магілеўскія пчаляры аб'яднаны ў адным т-ве.

Сёлета ўпяршыню быў арганізаваны каапэрацыйны збыт мёду, і кожны пчаляр меў магчымасьць прадаць свае лішкі.

Увесь час магілеўскі гарадзкі спажывец атрымлівае добраякасны каапэрацыйны мёд, які прадаецца па нязьменнай цане (30 кап. за фунт). Частка загатоўленага таварыствамі мёду пайшла на выраб мядовага віна на заводзе Чырвонага Крыжу.

Наладжаны збыт спрыяе разьвіцьцю пчалярства.

Палепшаньню тэхнікі пчалярства дапамагаюць створаныя ў шмат якіх вёсках пчалярныя гурткі. Дзякуючы іх працы і дапамозе адбыўся масавы перагон пчол з халодных вульляў у рамачныя і іншыя палепшаньні ў пчалаводнай тэхніцы.

На чарзе—стварэньне пчалярных арцеляў.

ПАБУДОВА НОВАЙ ЭЛЕКТРАСТАНЦЫІ.

Гомель, 2-6. На папяровай фабрыцы «Гэрой Працы» ў Добрушы, дзе зараз працуе каля 1676 рабочых, сёлета будзе будавацца новая электрычная станцыя. На пабудову гэтай электрастанцыі асыгнавана 200000 р.

1-га КАСТРЫЧНІКА БУДЗЕ ПУШЧАН ТАЛОЧЫНСКІ КРАХМАЛЬНЫ ЗАВОД.

Ворша, 2-6. У сучасны момант пабудова будынку для буйнага крахмальнага заводу ў Талочыне закончана.

Зараз праводзіцца ўстаноўка машын і станкоў.

Наогул, завод абсталяваны і мэханізаваны лепшымі замежнымі машынамі.

За сэзон завод будзе пераапрацоўваць 500000 пуд. бульбы.

1 кастрычніка гэты завод запрацуе.

Прынятыя меры к таму, каб завод працаваў пры 7-гадзінным рабочым дні.

23000 РУБ. НА РАМОНТ ШКЛЯНОГА ЗАВОДУ «ТРУДЫ».

Полацак, 2-6. Гэтымі днямі стаў і спыніў сваю працу з прычыны рамонту шкляны завод «Труды».

На заводзе будзе праведзен капітальны рамонт.

На рамонт заводу Беларускі Шкляны Трэст адпусьціў 23000 р.

«ГОРКАЯ» ЗЬНІШЧЫЛА ШКОЛУ.

МАГІЛЕЎ, 2-УІ. Сасновіцкі каапэратыў парашыў зарабіць на... рускай горкай. Для гэтай мэты выехаў на сьвята Ушэсьця ў вёску Высокі Барок, дзе ў гэты дзень—кірмаш, і адчыніў гандаль у школьнай пуні. «Падмацаваўшыся» гэткім каапэрацыйным таварам, хуліганы падпалілі пуню. З пуні агонь перайшоў на школьны будынак, які таксама згарэў.

Хлеб прадалі спэкулянтам.

Ворша 1-УІ. Адміністрацыя Лядзянскага спаж. т-ва вясной закупіла для сваіх пайшчыкаў 30 вагонаў хлебнай мукі. Пайшчыкі радаваліся, што будуць з хлебам.

Але праз некалькі дзён хлеб быў пушчан направа і налева. Спэкулянты, якія раней прадавалі па 3 р. 80 к. за пуд муку, накуплялі па 1000 пуд., як напр., нехта Гліцын і іншыя. Куплялі хто хацеў.

Зараз кожны дзень у праўленьні спажывецкага т-ва стаяць па 15—20 чал. пайшчыкаў сялян, каб купіць 1—2 пуд. мукі, але загадчык груба адказвае—«няма хлеба»...

4 агнятрывалыя будынкі для малочных арцеляў.

Магілеў, 1-УІ. Летась у акрузе пабудавана малочнымі арцелямі 5 бэтонных будынкаў для сваіх заводаў. Сёлета-ж будынкі будуюць Махаўская, Сіўкава - Галінецкая, Галынецкая і Тросьліўская арцелі.

НА АСІНАСТРОІ.

ВОРША, 2-УІ. Акруговай камісіяй па абсьледваньню жыцьця рабочых на Асінастроі выкрыта, што калектыўны дагавор ня выконваўся Белдзяржстроем. Рабочыя знаходзяцца ў цяжкіх санітарных і бытавых умовах.

У цесна-набітых бараках гразь, вецер разгульвае, нібы ў полі. Зьявілася малярыя сярод рабочых-каменшчыкаў з Агародні, Гомельскай акругі. Яны працавалі ў мінулым годзе ў малярыйнай мясцовасьці, Харкаўскай губ.

Праз тыдзень было зроблена паўторнае абсьледваньне, якое заўважыла некаторае палепшэньне жыцьця рабочых. Мэдыцынская дапамога ў Выдрыцы значна палепшана. Акрздраў арганізаваў у в. Аршыцы фэльчарскі пункт, у які накіраван стары ўрач. Пакуль-што дрэнна абстаіць справа з памяшканьнем для прыёмнага пакою.

Камісіяй зроблены адпаведныя ўказаньні арганізацыям аб палепшаньні жыцьця рабочых.

Хутка адбудзецца абсьледваньне торфараспрацовак.

У далейшым будуць праводзіцца абавязковыя мэдыцынскія агляды ўноў прыбываючых рабочых і арцеляў.

ЗА П'ЯНСТВА, КАЗЁНШЧЫНУ І ПРАТЭКЦЫЯНІЗМ—КАРА.

(*Па тэлефону ад нашага карэспандэнта*).

Гомель. Згодна пастановы бюро акруговага камітэту партыі і прэзыдыуму акруговае Кантрольнае Камісіі за дапушчэньне сыстэматычнага п'янства ў партыйных арганізацыях Буда-Кашалёўскага раёну, за фармальнае казённае партыйнае кіраўніцтва (наладжаньне выключна зачыненых партыйных сходаў, адрыў у пераважаючай большасьці ад беспартыйнай масы)—зьнімаюцца з працы сакратар райкому партыі Паповіч з абвяшчэньнем выгавару, і старшыня РВК Ма... таксама з абвяшчэньнем выгавару. Лясны аб'езчык Скачок за п'янства, пратэкцыянізм (прыстроіў заможніх цесця на працу) і за грубыя абыходзіны з сялянствам выключаецца з партыі. Справа Скачка з абвінавачаньнем у грубых абыходзінах з сялянствам перададзена пракурору для прыцягненьня да судовае адказнасьці.

Цэламу раду таварышоў будзе абвешчан выгавар.

На бліжэйшай раённай партыйнай канфэрэнцыі будзе пастаўлен спэцыяльны даклад АКК.

БУДАЎНІЦТВА Ў МАЗЫРЫ ПАД ПАГРОЗАЙ ЗРЫВУ.

Мазыр, 2-УІ. *Ня гледзячы на шэраг папярэджаньняў і вызначэньня цьвёрдага тэрміну будаўнічыя працы (за выключэньнем грамадзкіх) у Мазыры не пачаліся. Дагэтуль адсутнічаюць пляны работ. Несваячасова пачалася загатоўка будаўнічых матар'ялаў.*

Рабочыя будаўнікі дагэтуль ня маюць працы і рыхтуюцца да выезду з гораду. Гэта ставіць пагрозу, што будзе недахват кваліфікаванай рабочай сілы ў час разгортваньня будаўніцтва. Намечаная выпрацоўка пустацелай цэглы на пабудову вялікага дому для рабочых ідзе слаба і стварае небясьпеку зрыву пабудовы гэтага дому ў сёлетні сэзон.

Пазыка ўзмацненьня сялянскай гаспадаркі

31-га мая ў г. Мазыры пачаўся тыраж 11 сэрыі пазыкі ўзмацненьня сялянскай гаспадаркі. А 11 гадзіне раніцы ў памяшканьні гарсавету тыражная камісія прапрацоўвала аргпытаньні, праверыла склад камісіі, у якую ўвайшло 9 сялян ад Мазырскай Бабруйскай, Магілеўскай, Карасьценскай і іншых акруг. А 6 гадзіне дню тыражная камісія распачала практычную працу. Старшыня тыражнай камісіі—старшыня Мазырскага Акруговага Выканкому тав. Страле перадае членам камісіі тыражныя білеты для праверкі і ўкладкі ў патроны. Правераныя і ўкладзеныя ў патроны білеты правяраюць прадстаўнікі РСІ і сялян, кладуць у вурны, якія зачыняюць на замкі, накладваюць лякавыя пячаткі, ставяць варту і абвяшчаюць перапынак. Праз 10 хвілін пачынаецца ўрачыстае пасяджэньне.

Старшыня тыражнай камісіі т. Стралле ў сваёй прамове адзначае ролю і значэньне пазык у СССР і ўдзел у іх рабочых і сялян. Пасьля тав. Страле з прывітаньнямі выступаюць сэкратар акругкому КПБ т. Сасноўскі, прадстаўнікі Акрпрафсавету, сялян памянёных акруг, рабочых Чырвонай арміі, пагранічнай варты войск АДПУ а таксама ад Наркамфінаў СССР і БССР т. Гальперын, які падрабязна спыняецца на пытаньні дзяржаўнай пазыкі у СССР, аб іх распаўсюджваньні сярод працоўных мас, аб карысьці дзяржаўнай пазыкі і азнаёміў прысутных з тэхнікай тыражу і адказаў на ўсе пытаньні.

Сялянка Дземядзюк, якая выступала ад Жыткаўскага раёну, Мазырскай акругі, паведаміла, што сялянства Жыткаўскага раёну, асабліва бедната і серадняк сустрэлі пазыку з радасьцю і што Жыткавіцкі раён выканаў заданьне па пазыцы на ўсе 100 проц.

Урачыстая частка скончана, зьнімаюць варту, прадстаўнікі РСІ і сялян зьнімаюць замкі і пячаткі, паварочваюць колы шчасьця, дзеці вымаюць білеты, старшыня абвяшчае нумары выйгрышаў абліґацый, за ім паўтараюць старшыня РСІ і адзін з членаў камісіі, білеты зварачваюцца і кідаюцца назад. У вячэрнім пасяджэньні 30 мая разыгралі 100 выйгрышаў па 50 руб. кожны.

Мазыр.

І. Галаўнёў.

Водгукі на працэс Грамады за рубяжом.

Працэс Беларускай Работніцка-Сялянскай Грамады, закончаны драпежным дзікім прысудам шэрагу абвінавачаных, бязумоўна, займе выдатнейшае месца ў гісторыі вызваленчага змаганьня беларускага працоўнага народу.

Адначасна з гэтым гэраічнасьць нараджэньня, чыннасьці і разгрому Грамады абагачаюць сабою агульна-людзкую эпопею барацьбы за сацыяльнае і нацыянальнае вызваленьне. Адзнаньне гэтага ўсвойна мільённым гушчам працоўных ня толькі ў БССР, а і ва ўсім Савецкім Саюзе, а і за рубяжом. Гісторыя Грамады, гісторыя суду над ёю набылі інтэрнацыянальнае значэньне. І адпаведна гэтаму, сіла і моц абурэньня ды пратэсту супроціў польскага панскага ўраду захапілі сабою шырачэзныя колы працоўных, многалікую колькасьць перадавых людзей шэрагу эўрапейскіх дзяржаў. Рабочыя і сяляне Савецкае Беларусі адказалі на вызаў польскага ваяўнічага фашызму магутнымі дэманстрацыямі пратэсту, зьяднаным, зьлітным пачуцьцём праклёну сваім векавым катам, кандэнсацыяй будучай помсты. Рабочыя і сяляне Заходняе Беларусі, прыдушаныя польскім абсацам, з пячаткаю на вуснах, з ланцугамі на руках захавалі ў сваім нутру няўміручую прагу адплаты.

І моц іх пратэсту, і гарт іх злосьці не асталіся самі сабою ізаляванымі. Іх цэмантавалі гарачыя спагадлівыя, братнія галасы салідарнасьці ў сотнях куткох савецкае краіны і краін капіталістычных. Масква, Ленінград, Харкаў, Кіеў і шэраг іншых гарадоў адгукнуліся мітынгамі рабочых, рэзалюцыямі вучоных, газэтнымі артыкуламі. На працягу судовага разьбірацельства нясьціханна газэты адмячалі на сваіх старонках масавыя выступленьні супроць гвалтоўнага суду над Грамадой. Гэтыя выступленьні адбываліся і ў Парыжы, і ў Чыкаго, і ў Аргентыне.

Перад канцом суду ўвага да яго надзвычайна вырасла ў гэткіх краінах, як Нямеччына, Чэха-Славакія, Аўстрыя. Нямецкая і чэха-славацкая перадавая грамадзкасьць, нямецкі і чэхаславацкі друк аднагодна і рашуча выступілі на абарону Грамады і на асуд разьюшанага польска-панскага тэрору. Нямецкая арганізацыя «Чырвоная дапамога» (Rote Gilte) і таварыства левых пацыфістых абярнуліся да ўсіх аналёгічных арганізацый розных краін, да прэсы ўсяго сьвету—з запрашэньнем падаць свой голас пратэсту супроць суду над Грамадою. Пад адозваю падпісаўся шэраг выдатных палітычных і грамадзкіх дзеячоў, як: прафэсар Пауль Острэйх, праф. д-р Тэодар Лесінг, д-р Курт Гілер, адвакат Курт Апфель, д-р Гелена Штокер; пісьменьнікі: Зіфрыд Якобі, Іоганес Бехер, Ернст Толлер, Ервін Кіш, Фэрдынанд Тымпе; мастакі:—Артур Сэгал, Генрых Цыле, Генрых Вортсведе і інш З подпісамі дваццаці выдатных нямецкіх дзеячоў і прадстаўнікоў навукі і літаратуры адозва-пратэст была адаслана старшыні суду ў Вільні і польскаму пасланьніку ў Бэрліне. Ад апошняга падпісаныя патрабавалі спыненьня суду і неадкладнага звальненьня падсудных. Пратэст пляміў польскае бяспраўе і польскі тэрор у адносінах да беларускага народу...

Разам з гэтым Бэрлінская ліга праваў чалавека, паслаўшы свайго прадстаўніка ў Варшаву, вывучыла сутнасьць справы Грамады і пасьля вынесла на асуд яе ў інтэрнацыянальным маштабе.

Нямецкая прэса ўсіх напрамкаў, пачынаючы ад камуністычнай «Rote Fahne» і да нацыяналістычнай „Der Tag", аднагалосна выступіла за абарону Грамады і супроць польскага бяспраўя і тэрору ў адносінах да нацыянальных меншасьцяў. Большыя і меншыя артыкулы, часта з ілюстрацыямі па пытаньню аб судзе над Грамадой зьмясьцілі: „Welt am Abend», «Rote Gilfer», „Arbeiter Illustrierte Zeitung", «Rote Fahne», «Welt Bühne», «Berliner Tageblatt», «Der Tag», «Deutsche Allgemeine Zeitung» і інш.

Асабліва выдатны артыкул Гервардта Вальдена ў «Welt Bühne». Аўтар раскрывае перад нямецкім грамадзтвам палітыку гвалтоўнае дэцэналізацыі беларускага народу Заходняе Беларусі, бічуе панскі тэрор і заклікае працаўнікоў розумам і рукамі ўсяго сьвету пратэставаць супроць польскага гвалту над беларусамі. Аб працэсе Грамады Гервардт Вальден адзываецца ў сваім артыкуле, як аб працэсе, які мае сусьветнае значэньне.

Ня менш шырока разьлілася хваля пратэстаў проціў суду над Грамадою і ў Чэха-Славаччыне. Ня гледзячы на згодніцкую палітыку чэскага ўраду ў адносінах да Польшчы, не зважаючы на ўзмоцненую чыннасьць консэрватыўнае часткі вучоных па навязваньню культурнае сувязі паміж Чэха-Славаччынай і Польшчаю, перадавая чэхаславацкая грамадзкасьць і большасьць чэскіх газэт рашуча запратэставалі супроць камэдыі—суду над Грамадой. Ад імя ініцыятыўнае групы грамадзкіх дзеячоў Прагі быў разасланы тэкст пратэсту, пад якім падпісалася звыш дваццаці знатнейшых прафэсароў і пісьменьнікаў, як-та: пр. з. Няедлы, пр. Ф. Шалда, пр. Др. Крэйчы, д-р Т. Бартошак, д-р Гуга Гехт, д-р Він. Харват, дэпутатка сойму З. Ландова-Штыхова, д-р І. Галлас і інш.; пісьменьнікі: Я. Гора, В. Ванчура, І. Махар, І. Зейферт, К. Конрад, Бож, Бенешова, М. Майярова, інж. К. Тейде і шмат іншых.

Тэю-ж ініцыятыўнаю групаю быў наладжаны сход-пратэсту, на якім аб Грамадзе рэфераваў пр. З. Няедлы. Абвесткі аб судзе друкаваліся ў шэрагу газэт і раздаваліся на вуліцах Прагі.

Чэскія газэты, лікам да дзесяці, зьмясьцілі на сваіх старонках артыкулы аб справе Грамады і пратэст чэхаславацкіх інтэлектуалаў. Да гэтых газэт адносіцца: комуністычная «Rude Pravo», сацыял-дэмакратычная «Robotnicke Noring», «Narodni Osvobodzene», нямецкая «Deutsche Presse» «Podebratske Nowinu» і інш.

Пратэст з подпісамі разасланы па ўсіх арганізацыях і рэдакцыях газэт Чэха-Славаччыны.

Адначасна зьявіўся водгук і ў Вене, дзе група інтэлігенцыі выдала бюлетэнь, прысьвечаны суду над Грамадою, а газэты—сацыял - дэмакратычная «Abend» і дэмакратычная «Der Tagesblatt» надрукавалі артыкулы.

Таксама групоўных два артыкулы зьмясьціў у ангельскай лібэральнай газэце „Manchester Guardian" яе бэрлінскі карэспандэнт.

Паміж адзначаных газэт, справаю Грамады цікавіліся газэты і іншых краін, як галяндзкая «E. Tribune» даўшая падрад некалькі артыкулаў, і нямецкія правінцыяльныя газэты—гамбурскія ды кенігзбэрскія.

Гэткім чынам мы бачым, што гвалтоўная акцыя польскага ўраду над беларускім народам Заходняе Беларусі вышла з нацыянальных рамак і прыняла міжнароднае значэньне. Можна спадзявацца, што дзікі катаржны прысуд абвінавачаных выкліча новую хвалю пратэсту ў шэрагах перадавога грамадзтва Эўропы і Амэрыкі.

Праўда, польская кіруючая галоўка шчыльна затуліла вушы пальцамі і знарочыста абязчуліла свае пачуцьці—і голас пратэсту яе мала кранўў. Гэта людзі глухія і тоўстаскурыя, якіх можна прапяць не маральным, а толькі фізычным узьдзеяньнем. Мажліва яны іх скора дачакаюцца.

А пакуль высока ўзьнятае пачуцьцё абурэньня і пратэсту, захапіўшае мільёны людзей, будзе моцным падтрыманьнем для асуджаных нашых змагаьнікаў за вызваленьне працоўных Заходняе Беларусі ад польскае няволі.

З. Жылуновіч.

1-шы ТЫРАЖ ВЫЙГРЫШАЎ АДЗІНАЦЦАТАЙ СЭРЫІ, ЯКІ АДБЫЎСЯ Ў гор. МАЗЫРЫ.

31-га мая 1928 г. на вячэрнім пасяджэньні тыражнай камісіі разыграна 100 выйгрышаў па 50 руб. кожны, якія прыпалі на наступныя нумары абліґацый вышэйпамянёнай сэрыі.

000.984	051.732	091.218	133.382	180.284	200.447	225.593
010.183	053.782	100.023	136.917	180.291	200.902	225.626
010.674	055.973	100.477	140.155	181.508	207.591	229.221
011.126	056.380	104.441	144.254	182.592	208.796	229.766
011.904	056.863	104.880	146.985	183.004	210.252	232.965
014.472	059.854	105.102	147.370	183.640	210.748	233.590
014.717	069.602	106.116	152.934	186.067	211.342	234.500
017.926	075.100	109.758	157.135	189.066	212.789	237.088
019.870	081.286	114.908	159.985	189.314	213 866	237.793
026.911	083.201	115.267	160.891	190.359	215.628	238.130
027.942	085.388	116.432	161.815	192.468	217.780	
035.243	085.744	116.567	162.348	193.729	217.985	
046.172	087.583	118.206	169.507	194.975	219.528	
050.964	088.043	131.077	174.697	196.040	224.515	
051.065	091.093	131.304	178.594	197.959	224.982	

Апроч выйгрыша, трымацелю абліґацыі выплачваецца намінальны (адзначаны на абліґацыі) кошт, а таксама і проценты, якія нарасьлі па купону да дню аплаты абліґацыі.

Выплата выйгрышаў у 50 руб. і 100 р., а таксама кошт абліґацый, якія вышлі ў тыраж і процантны прыбытак па гэтых абліґацыях, пачынаецца праз тры дні па атрыманьні нумару газэты, у якой абвешчана гэтая афіцыйная табліца і робіцца касавымі ўстановамі Наркамфіну, установамі Дзяржбанку, касамі ашчаднасьці, паштова-тэлеграфнымі ўстановамі і ўстановамі с.-г. крэдыту.

Апроч таго, выплата выйгрышаў у 50 і 100 руб., робіцца на самым тыражы, у дні розыгрышу.

Выйгрышы ў 500 і 1000 руб., а таксама часткі гэтых выйгрышаў выплачваюцца Праўленьнем Дзяржбанку ў Маскве.

Той, хто выйграў адзін з буйных выйгрышаў можа даручыць атрыманьне свайго выйгрышу адной з пералічаных устаноў, якая выплачвае па дробных выйгрышах. У гэтым выпадку прад'яўніку выйграўшай абліґацыі даецца адпаведны квіт у атрыманьні ад яго абліґацыі.

Прад'яўнік выйграўшай абліґацыі мае права без чаргі атрымаць якую хоча с.-г. машыну на ільготных умовах.

Агонь па бюракратызму і галавацяпству.

Гняздо пратэкцыянізму ў мэталётрэсьце.

Эканаміст Фэльдман прымае на працу толькі „сваіх мілых“ жанчын.

За «мілых» жанчын, за сваіх знаёмых эканаміст мэталётрэсту Фэльдман гатоў «палажыць» галаву. Усё яму нічачом: нават Біржа Працы, і супрацоўнікі, і начальства.

Справа пачалася з самага маленькага начальніка—статыста М.

Тав. М. быў прыняты ў мэталётрэст у лістападзе мінулага году.

Эканамісту Фэльдману гэта было не па «душы», бо ён хацеў прыняць на працу «сваіх людзей», а ня тых, каго пасылае Біржа Працы.

— Трэба пазбавіцца ад гэтых «біржавікоў»,—гаварыў Фэльдман.

Ну, раз эканаміст, чалавек значыць з галавой, то ён „мудра“ пачаў весьці барацьбу з сваімі ворагамі—„біржавікамі“.

Фэльдман пачынае весьці ганебную правакацыю супроць т. М. (статыста): лічыць яго нікудышным працаўніком, увесь час прыдзіраецца, па цэлых тыднях не даваў т. М. ніякай працы, а трымаў яго толькі на «пабягушках».

Адным словам, да т. М. Фэльдман адносіўся па-зьверску. Затое «уважительно» ён адносіўся да сваіх «мілых» жанчын. Да яго прыходзілі ў „розовых ботиках и шляпах“; Фэльдман іх з прыемнасьцю садзіў у крэсла, абяцаў прыняць на працу.

Каму радасьць, а ў беднага М. сэрца дрыжыць: яго пераводзяць на працу ў рэгістратуру, а пасьля зусім звальняюць, прычым назад прымаюць на працу ў той-жа дзень.

Фэльдман, выяжджаючы ў камандыроўку, застаўляў бронь сваім намесьнікам. Тав. М. не «давяраў». Такім чынам, бронь камандавала ўсім. Пацеха...

Біржа Працы пасылала ў мэталётрэст 5 чал., і ўсіх Фэльдман адсылаў назад. Навошта яму „біржавікі“, калі ён прыняў на працу сваю знаёмую Лізгаро.

Біржа Працы яшчэ пасылае людзей, але Фэльдман усіх адпраўляе назад.

Пасьля гэтага, Фэльдман «устраивает» сястру Лізгаро. Ён нават з ёю разам хадзіў на Біржу, каб хутчэй выхлапатаць пуцёўку (спадзяючыся на рэкамэндацыю Ляўданскага з ВСНГ). Не пашанцавала Фэльдману—яго «уважаемую“ Лізгаро звольнілі ў той-жа дзень, як прынятую па пратэкцыі.

26 мая сход служачых мэталётрэсту ў сваёй рэзалюцыі цалкам пацьвердзіў усе факты пратэкцыянізму Фэльдмана і пастанавіў выключыць яго з саюзу.

А дзе была і што рабіла адміністрацыя?

Калі да кіраўніка трэсту т. Фіша зьвярнуліся сэкратар парт‘ячэйкі і прадстаўнік саюзу, то т. Фіш сказаў: „пусть она работает, а потом посмотрим“.

Як відаць, т. Фіш грае ў адну дудку з Фэльдманам, а «мілыя» жанчыны „танцуют“ пад іх ігру.

Спадзяемся, што на гэта гняздо пратэкцыянізму зьверне ўвагу РСІ.

З. Тaганскі.

Драўняны бюракратызм.

Пра якія толькі недарэчнасьці сёлетняга будаўніцтва мы ня пісалі! Загатовяць на дзесяткі тысяч матар‘ялу, а ён бяз толку валяецца, бо аб праэкце ў свой час не падумалі; ведаюць, што ў нас не хапае цэглы, а возьмуць і прададуць яе за межы БССР, як гэта было ў Бабруйску; часам матар‘ялы загатоўлены і зацьверджаны, праэкт ёсьць, але зусім забылі, што для будаўніцтва яшчэ рабочыя чарцяжы патрэбны.

Бываюць і такія выпадкі, што ўсё гатова—і матар‘ялы, і праэкты, і чарцяжы, і сродкі, але з-за месца для будаўніцтва спрэчкі ідуць, як гэта навіралі мы ў Гомелі з пабудовай заводу сельска-гаспадарчых машын.

Возьмем цяпер правядзеньне каналізацыі ў Менску.

Як вы думаеце, ці ўсё тут добра стаіць, ці без недарэчнасьці абыйдзецца гэта буйнае будаўніцтва.

У нас неяк ужо ў звычай увайшло што чым буйней будаўніцтва, тым большае галавацяпства сустракаецца.

Так вышла і з каналізацыяй...

У газэтах мы чытаем, што пабудова каналізацыі пачынае разгортвацца, але адчуваецца няхват... дошчак.

Бачыце, да чаго ў нас галавацяпства даходзіць!

Спытайце любога вучня першай групы,—«чым багата Беларусь»?—і ён вам зараз-жа адкажа:—„лесам, таварыш“.

Хоць і кепска мы яшчэ вядзём лясную гаспадарку, а лесу ўсё-ж хапае, і каб няхват дошчак у цэнтры Беларусі пагражаў нармальнаму разгортваньню правядзеньня каналізацыі, дык...

Выбачайце, мы гэтага ніяк зразумець ня можам, а, урэшце...

Ці мы ня ведаем, што і ў Лесбеле ёсьць «кволенькія» чыноўнікі, якія ўмеюць цягнуць «валакітушку».

Вось і цягнуць.. В. З-ў.

Белдзяржкіно падахвочвае прыватніка.

Буфэт кіно-тэатру „Культура“ Белдзяржкіно летась здало ў арэнду прыватніку тэрмінам да 28-XII 27 г.

Інвалідны саюз, даведаўшыся аб тэрміне арэнды буфэту, пачаў хадайнічаць, каб буфэт па скончаньні тэрміну быў здадзен у арэнду інваліднай арцелі № 22.

Інвалідны саюз і арцель № 22 паслалі некалькі адносін у Белдзяржкіно з просьбай здаць буфэт інваліднай арцелі. На аднэй з адносін белдзяржкінаўскае начальства палажыла наступную рэзалюцыю: „буфеты могут быть сданы по окончании договоров с теми лицами, коим эти буфеты сданы 15-XI-27 г. Га». (далей неразборчыва).

Белдзяржкіно ў рэзалюцыях піша адно, а робіць зусім другое: за тры м-цы да тэрміну перазаключыла дагавор і зноў здало буфэт таму-ж самаму прыватніку. А на адносіну НК РСІ піша, што прыватніку буфэт здадзен таму, што з боку саюзу інвалідаў ня было заявак на арэнду буфэту, тады як саюз інвалідаў прасіў аб здачы буфэта ня толькі Белдзяржкіно, а НКФ, і ў справе падшыта каля 10 адносін аб гэтым да Белдзяржкіно.

Як відаць, справа зусім ясная. Тут былі асобы, зацікаўленыя, каб здаць буфэт прыватніку, а не арцелі інвалідаў.

Бюро скаргаў НК РСІ ўстанавіла, што перазаключэньне ўмовы да тэрміну зьяўляецца няправільным, і запрапанавала скасаваць гэту ўмову.

Апрача гэтага, бюро скаргаў указала Белдзяржкіно на недапусьцімасьць падахвочваньня прыватніка.

З.

Гнойныя балячкі на здаровым целе.

ЗЬДЗЕКІ НАД СЯЛЯНКАЙ—ВЫЛУЧЭНКАЙ КАНДЫДАТАМ ЦВК СССР Т. ДУДЗІЧ У МАЗЫРШЧЫНЕ. СЯЛЯНКА Т. ДУДЗІЧ АБАРАНЯЕ АЎТАРЫТЭТ САВЕЦКАЙ УЛАДЫ. БЮРАКРАТЫЗМ І ВАЛАКІТА ПАНУЮЦЬ ПА ЎСТАНОВАХ МАЗЫРШЧЫНЫ.

Кастрычнік высунуў сялянку Дудзіч на вельмі адказную працу.

Мы добра ведаем, што толькі дзякуючы Кастрычнікавай рэвалюцыі, працоўныя жанчыны гораду і вёскі атрымалі шырокую магчымасьць для прыняцьця актыўнага ўдзелу ў нашым дзяржаўным будаўніцтве.

З першых-жа дзён існаваньня савецкай улады сялянка-бядначка в. Юркавічы, Жыткавіцкага раёну, Мазырскай акругі т. Дудзіч з галавой акунулася ў грамадзкую і савецкую працу. З году ў год т. Дудзіч за яе актыўнасьць усюды і заўсёды абіраюць на працу: яна і ў сельсавеце, яна і ў райвыканкоме, яна нават зараз ужо кандыдат у члены найвышэйшай у Саюзе ўстановы—Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту СССР.

На ўсіх сходах, пасяджэньнях пленумах як сельсавету, так і райвыканкому сялянка Дудзіч актыўна выступае ў абгаварэньні ўсіх пытаньняў. Тав. Дудзіч добра ведае, чые інтарэсы яна адстайвае, і таму з яе прамоў на пленумах яскрава відаць, што яна сурова прытрымліваецца клясавай лініі абароны інтарэсаў беднаты.

Вось чаму сялянка Дудзіч—кандыдат у члены ЦВК СССР—карыстаецца вялікім аўтарытэтам сярод сялянскай беднаты. Вось чаму т. Дудзіч ня толькі заўсёды абіраецца, але і выстаўленая ёю на сялянскім сходзе кандыдатура праходзіць аднагалосна.

— Наша Дудзіч кепскага чалавека ня высуне на адказную працу ў сельскіх арганізацыях,—кажуць сяляне.

Гэта т. Дудзіч разам з сялянскай беднатой паставіла пытаньне аб тым, каб у старшыні сельсавету далі ім камуніста, бо „ад камуніста будзе больш справядлівасьці“,—гаварылі яны.

Сёлета ў нас камуніст—куцьця з макам.

Дабіліся мы ў сельсавет і камуніста, але ў гэтым годзе наш камуніст—куцьця з макам—ня мае жывасьці ў рабоце,—далікатна адзначае тав. Дудзіч у сваім лісьце ў Прэзыдыум ЦВК СССР.

Чытайце далей!

З абсьледаваньня інструктара ЦВК БССР відаць, што старшыня сельсавету, камуніст Ярашэвіч, падпаў пад уплыў разлажыўшыхся элемэнтаў, як аб‘ездчык Тарасаў і сэкратар ячэйкі ЛКСМ—загадчык каапэрацыйнай крамы Чатырка.

Прыяцель старшыні сельсавету тав. Ярашэвіча, аб‘ездчык Тарасаў—горкі п‘яніца—на сходах упэўніваў у скорым падзеньні савецкай улады.

Нічога, гр. Тарасаў! савецкая ўлада жыве і будзе жыць, а вось вам дык прыдзецца, відаць, «упасьці» з пасады аб‘ездчыка.

Другі прыяцель Ярашэвіча—сэкратар камсамольскай ячэйкі—таксама недалёка адышоў ад Тарасава, бо часта прамочвае горла рускай горкай і ў прысутнасьці сялян, чытаючы прысланую накладную, досыць «остроумно» адзначыў, «кепска напісалі жыдоўскія морды»...

Дудзіч вядзе барацьбу са злачынствамі.

Не падабаецца юркавіцкім «дельцам» надзвычайная актыўнасьць сялянкі Дудзіч, і свае цёмныя справы яны спрабуюць рабіць ад яе таемна.

Ведае старшыня сельсавету гр. Ярашэвіч, што т. Дудзіч зьяўляецца членам лясной камісіі, але запрасі яе на пасяджэньне—дык яна ўсю „справу“ сапсуе...

— Разьмеркавалі, лес, а мяне на пасяджэньне не запрасілі,—скардзіцца сялянка Дудзіч.

— Чую, што сяляне-бедныя шумяць, кажуць, што ў нас лес атрымаў той, хто камісіі за самагонку падабаўся. Я да старшыні, а той на аб‘ездчыка Тарасава спасылаецца: так ніякага толку і не дабілася,—кажа тав. Дудзіч.

Ёсьць выпадак яшчэ цікавейшы.

Як кандыдат ЦВК СССР, тав. Дудзіч прымала ўдзел у зацьвярджэньні юбілейнага маніфэсту Саюзнага Ўраду, але вось, калі па гэтаму маніфэсту ў в. Юркавічах разьмяркоўвалі сярод сялянства ільготы, дык...

— Даведалася я ад сялян, што сельская камісія ўжо скідку разьмяркоўвае. Хоць зноў ня клікалі, а прыходжу на пасяджэньне, бо справа датычыцца беднаты. Стаю, гэта я з боку—слухаю і бачу, што шмат няправільнага робіцца, дый прысутныя сяляне абураюцца:—кажуць—«з кім старшыня сельскому Барысэвіч добра выпіў, таму і скідку дае».

— У тэй камісіі былі ўсе заможныя і кожны сабе скідку зрабіў, але я паехала ў райвыканком.

У райвыканкоме з Дудзіч не асабліва лічацца.

Бачачы гэткія недарэчнасьці пры разьмеркаваньні скідачнага фонду, паехала сялянка Дудзіч у райвыканком інтарэсы беднаты бараніць, а ў райвыканкоме...

— Зноў гэта Дудзіч нам спакою не дае! Ды што зробіш? Як ні як, а ўсё-ж яна—кандыдат у члены ЦВК СССР. І каб супакоіць кабету, некаторыя зьмены ў разьмеркаваньні фонду зрабілі.

Вылучэньне „няўдалае“...

Абставіны і ўмовы працы вылучэнкі т. Дудзіч вельмі кепскія, бо...

Старшыня РВК і сэкратар райкому лічаць вылучэньне т. Дудзіч у кандыдаты ЦВК СССР няўдалым.

— Яна, бачыце, не карыстацца аўтарытэтам насельніцтва і сваімі паводзінамі кампрамэтуе сябе перад сялянамі. За ёй назіраецца палавая распушчанасьць, была раз і п‘янка ў хаце Дудзіч,—кажуць паважаныя прадстаўнікі партыі і ўлады Жыткавіцкага раёну.

У чым-жа вы грамадзяне, бачыце палавую распушчанасьць т. Дудзіч?

Ды вось раз пасьля сялянскага сходу т. Дудзіч а 11-ай гадзіны ўночы пашла за 7 вёрст дахаты, і падумайце толькі, ноччу і не адна, а разам з мужчынай,—таемна апавядаюць адказныя працаўнікі Жыткавіцкага раёну.

Кажаце, не карыстаецца ў сялян аўтарытэтам, і п‘янкі ў т. Дудзіч наладжваюцца?

Маніце, таварышы. Абсьледаваньне інструктара ЦВК БССР сьведчыць, што і аўтарытэтам сялянства т. Дудзіч карыстаецца, і п‘янак ніякіх ня было. Нават больш таго—т. Дудзіч ня толькі свой аўтарытэт падтрымоўвае, але і аўтарытэт Савецкай Улады перад сялянствам баронiць.

Хто падрывае аўтарытэт улады?

— Паехала я ў Тураўскі раён і пачала гутарыць з сялянамі пра савецкую ўладу,—кажа т. Дудзіч, а адзін селянін і гаворыць мне:

— Годзе табе хваліць савецкую ўладу. бо няма праўды ў ёй.

— Бачу я, што ў селяніна набалела, і таму так гаворыць. Паслухай, таварыш, дакажы, чым савецкая ўлада кепская—пытаюся я ў селяніна.

— Са сьлязьмі апавядаў селянін пра тое, як яго лясьніцтва прымушае некалькі разоў ехаць за купленым лесам і, урэшце, гавораць яму, што лес яго прададзены, а яму дадуць новы. Вось і цягнуць у лясьніцтве валакіту ўжо 2 гады, а лесу і цяпер не даюць.

— Ты пішы заяву і давай сюды, а мы даведаемся, хто вінаваты—ці ўлада, ці тыя людзі, што пагана працуюць,—супакоіла селяніна т. Дудзіч і паехала ў акругу шукаць праўды.

Вы ня маеце права хадайнічаць...

Зьвярнулася т. Дудзіч да акруговага інспэктара лясоў Лысенка, а той, даведаўшыся, што за скарга гэта не яе, кінуў з рук заяву і гаворыць:

«Вы ня маеце права хадайнічаць»...

— Дарагі таварыш,—кажа сялянка Дудзіч,—селянін вельмі бедны, ня мае сродкаў прыехаць і савецкую ўладу ганьбіць,—трэба яму даказаць, што ня ўлада тут вінавата.

«Вы ня маеце права»—зноў пачуўся бюракратычны адказ, ды яшчэ прыказку сказаў інспэктар:— «шут Балакіраў пытаў другога, чаму ў яго зубы баляць, а той адказвае,—таму, што языком шмат трэплеш»...

Пашла т. Дудзіч да сэкратара акрвыканкому, а той выслухаў вылучэнку, сказаў, што кепска робяць, і запіску да інспэктара напісаў.

Культурны доктар Кантаровіч.

Скардзілася ў сваім лісьце вылучэнка т. Дудзіч, што з ёю, хворай вельмі кепска абышоўся доктар Тураўскай больніцы Кантаровіч і нават хворую з больніцы выгнаў.

Сам доктар Кантаровіч апавядае, што „ён раіў ёй паехаць лячыцца ў горад, бо баяўся, што т. Дудзіч, як цёмная сялянка, можа адкрываць павязкі і брацца бруднымі рукамі за раны, чым можа ўнесьці інфэкцыю.

А як жа, т. Кантаровіч, вы з іншымі хворымі абыходзіцеся, бо бальніца—сельская, і галоўны кантыгэнт хворых—сяляне?

Законы не пра нас пісаны...

Відаць, так разважаюць ня толькі вэтэрынары...

Вэтэрынарны фэльчар, чалавек гадоў сарака, кінуў сваю старую жонку, ашукаў маладую дзяўчыну (16 гадоў) і пайшоў з ёю а 9 гадзіне ўвечары ў сельсавет і зарэгістраваўся. Пасьля рэгістрацыі з працаўнікамі сельсавету ўсю ноч «гуляў».

Бачыць т. Дудзіч, што зроблена незаконая справа, і піша заяву ў райвыканком. Урэшце, гэту справу разглядаў нарсуд і пастанавіў шлюб, як незаконны, скасаваць, і толькі...

Ні сельсавет, за незаконную рэгістрацыю, ні сам шчасьлівы жаніх за ашуканства дагэтуль да адказнасьці ня прыцягнуты, а калі мы ня мыляемся, для іх павінны знайсьціся адпаведныя артыкулы ў нашым Крымінальным Кодэксе.

„Дробная“ справа.

Для высьветленьня ўсіх фактаў, якія паказаны ў лісьце т. Дудзіч, Сэкратарыят Прэзыдыуму ЦВК БССР камандыраваў у Мазыршчыну свайго інструктара т. Еліна. На дапамогу інструктару Мазырскі акрвыканком вызначыў члена апошняга т. Пакроўскага.

Усе абураючыя злачынствы і недарэчнасьці, на якія ўказвала т. Дудзіч, аказаліся праўдай, але член Мазырскага акрвыканкому ды і сам прэзыдыум апошняга нязгодны з рэдакцыяй вывадаў абсьледваньня, бо, па думцы мазырскіх працаўнікаў, трэба яшчэ „дадатковае дасьледваньне“.

Цікава адзначыць, што ў акрвыканкоме нават зьдзівіліся, што ЦВК БССР па гэткай «дробнай» справе камандыраваў свайго інструктара, але Прэзыдыум ЦВК БССР не згадзіўся з мазырчанамі: пастанавіў усіх вінаватых прыцягнуць да адказнасьці і даручыў мясцовым працаўнікам прыняць меры, каб забясьпечыць вылучэнцы т. Дудзіч таварыскія адносіны і дапамогу з боку працаўнікаў мясцовых органаў улады.

В. Зайцаў.

Ад арцелі да буйных с.-г. калектываў.

Малочная арцель узмацняе сялянскую гаспадарку.

Малочная арцель «Аб‘яднаньне» ў в. Рылаўшчына (Самахвалавіцкага р., Меншчына) арганізавана ў 1926 годзе, у складзе 7 гаспадароў. Спачатку сяляне недаверліва адносіліся да працы арцелі, але праз нейкі час яны зразумелі, што арцель—выгадная рэч.

Не прайшло і трох месяцаў з часу арганізацыі арцелі, як у яе ўвайшлі 24 бядняцка-серадняцкія гаспадаркі, а на сёньнешні дзень арцель налічвае ўжо 36 гаспадарак. Яны маюць 72 каровы і складаюць 61 проц. усіх гаспадарак на вёсцы.

САЦЫЯЛЬНЫ СКЛАД АРЦЕЛІ.

З агульнага ліку 36 гаспадароў арцелі 4 маюць па два кані, 30—па адным кані на гаспадарку, 2 зусім ня маюць коней. З адной каровай налічваецца 11 гасп., або 30,5 проц. агульнага складу, з дзьвюма—17, або 47,2 проц., з 3-мя—5, або 14 і з 4-мя—3, або 8,3 проц. гаспадарак.

Па пасеву маем такое становішча: да 2 дзес. налічваецца 1-гасп., да 4-х —6, да 6—16, да 8—12 і да 12—1 гаспадарка.

Такім чынам відаць, што большасьць членаў арцелі бедняк і серадняк і толькі нязначную частку (каля 3-4 гаспадарак) можна аднесьці да больш заможнай групы.

За мінулы год арцель даставіла ў Белсельсаюз 58099 літраў малака на 6321 р. 67 к.

У бягучым годзе колькасьць малака ў арцелі павялічылася ў сярэднім на 1380 літраў у м-ц. Гэтыя дасягненьні тлумачацца павялічэньнем каапэраваных кароў у вёсцы, а таксама палепшаньнем догляду малочнае жывёлы.

Малако прадаецца ў сярэднім ня больш 10,2 кап. за літр.

ПРЫБЫТКІ АД МАЛОЧНАЙ ЖЫВЁЛЫ.

Колькі селянін атрымоўвае прыбытку ў гаспадарцы ад малочнай жывёлы і якая розьніца ў прыбытковасьці паміж бядняцкай, серадняцкай і гаспадаркамі больш заможных сялян, можна бачыць з наступных лічбаў.

Селянін, які мае 3-4 дзес. пасеву, 1-2 каровы, 1 каня, 4-6 душ сям‘і па акладному лісту с-гасп. падатку яму налічваецца 200-220 руб. гадавога прыбытку. Ад продажы малака ён у год атрымоўвае усярэднім ад 240 да 300 руб., лічачы ў сярэднім 180-200 літраў рэалізацыі малака на 20-25 руб. штомесячна.

Калі ўзяць тып больш моцнай гаспадаркі, прыкладна, з 7-9 дзес. пасеву, 3-4 каровамі, 1-2 канём і 7-8 душамі сям‘і, якая мае 420-470 руб. прыбытку, дык ад продажы малака ў год яна можа атрымаць ад 696 да 744 руб., або 58-65 р. штомесячна. Сярэдняе між гэтымі дзьвюма гаспадаркамі дае ад 480 да 600 руб. гадавога малочнага прыбытку.

Гэтыя лічбы ўзяты з вучотных кніг арцелі. Яны вылічаны за студзень м-ц, калі ўдой малака бывае ня вельмі вялікі.

Вядома, што большы малочны прыбытак сялянская гаспадарка мае ў летнія, альбо вясеньнія м-цы.

Вось некалькі прыкладных лічбаў, узятых яшчэ з справаздачы тэй-жа арцелі за 1926-27 год па месяцах.

За кастрычнік здадзена, напрыклад, 4772 літры малака, за лістапад—2959, за сьнежань—3446, за сакавік—9815, за май—12201 літр і г. д.

Вядома,—даскапала вылічыць, як месячны так і гадовы малочны прыбытак вельмі цяжка, бо гэта галіна прыбытковасьці мае цесную сувязь з становішчам гаспадаркі наогул. Ад таго, колькі селянін трымае сьвіней, гусей, курэй або іншай жывёлы залежыць уся прыбытковасьць яго гаспадаркі і таксама прыбытковасьць малочнай жывёлы.

Да гэтага часу арцель атрымала 638 р. 60 к. доўгатэрміновага крэдыту, які выкарыстоўваецца ёю для пабудаваньня ў вёсцы памяшканьня зьліўнага пункту і пажарнага дэпо. Пабудова апошняга—ужо на палову скончана. Засталося толькі палажыць падлогу і столь.

АСНАЎНЫ КАПІТАЛ ПАВЯЛІЧВАЕЦЦА.

Летась арцель атрымала чыстага прыбытку 145 руб., якія пашлі на павялічэньне аснаўнога капіталу арцелі, культурныя патрэбы вёскі і на часовае крэдытаваньне сялян-беднякоў. У гэтым годзе ёсьць надзея атрымаць чыстага прыбытку каля 400 руб. і ўцягнуць у склад арцелі бядняцкую частку насельніцтва вёскі.

Пад уплывам арцелі сяляне пачалі займацца травасеяньнем і асабліва кораньплодамі, чым раней займалася зусім нязначная частка гаспадароў.

АД АРЦЕЛІ—ДА БУЙНЫХ С.-Г. КАЛЕКТЫВАЎ.

Дзейнасьць арцелі абхапляе і сялян суседніх вёсак. Так, у вёсцы Малінаўка спачатку арганізавалася аддзяленьне Рылаўшчынскай арцелі, а ў сучасны момант там ужо склалася самастойная арцель.

Разьвіцьцё малочнае гаспадаркі пад кіраўніцтвам сельска-гаспадарчай каапэрацыі прыводзіць да аб‘яднаньня паасобных дробна-ўласьніцкіх гаспадарак у калектывы, калгасы. У Рылаўшчыне два гаспадары аб‘ядналі свае гаспадаркі і жывуць супольна. Яны ставяць сабе задачу павесьці выключна малочную справу і арганізаваць калектыўную гаспадарку.

Вось тыя першыя крокі па шляху каапэрыраваньня с.-гаспадаркі, па якім пойдзе сялянства. Ад дробных гаспадарак да аб‘яднаньня ў малочную арцель, а пасьля да буйных калектыўных гаспадарак.

А. К.

ДА ПАСТАНОЎКІ Ў БДТ-2 „КАЛІ СЬПЯВАЮЦЬ ПЕЎНІ“.

(Гутарка з пастаноўшчыкам п‘есы т. М. Міцкевічам).

Па думцы рэжысуры, пастаноўка павінна выращыцца ў пляне сацыяльнай сатыры. У сцэнах «дзейнасьць» лідэраў нямецкіх с.-д. павінна набліжацца да вострасьці гратэску, у сцэнах рабочых яна пададзена ў рэалістычнай праўдзівасьці. Але абедзьве лініі пры сустрэчы дапаўняюць адзіную думку пастаноўкі.

Пачынаючы з выяўленьня сцэн індывідуальнага характару з вялікім эмоцыянальным насычэньнем у барацьбе паміж міліянэрам і лідэрамі с.-д. партыі з аднаго боку, і паасобнымі рабочымі—з другога боку, пастаноўка мае сваё вырашэньне ў масавай сцэне сходу рабочых, дзе лінія барацьбы праз прысуд рабочае масы афармляецца, як яскрава выяўленае клясавае змаганьне.

Каб падкрэсьліць вострасьць элемэнтаў сатыры і ў надворным афармленьні паказу будзе па меры магчымасьці граць сама рэч, характэрная для тае ці іншае асобы ці характэрнае, як сацыяльнае і бытавое зьявішча.

Музыка паказу выконвае і чыста службовую ролю (Чарльстон, сцэна ў піўной) павінна ўзмацніць і дапамагчы ўстрыманьню некаторых найбольш адказных момантаў пастаноўкі.

ТОРФ І СЯЛЯНСТВА.

ШЫРЭЙ ДАРОГУ ТОРФУ У СЯЛЯНСКАЙ ГАСПАДАРЦЫ.

Торф—таннае і каштоўнае ўгнаеньне.

Мы ўжо казалі *), што Беларусь мае звыш двух міліёнаў гэктараў балот. З гэтых балот толькі зусім нязначная частка распрацоўваецца на паліва, галоўная-ж часьць тарфяных балот застаецца зусім нескарыстанай.

Балоты з году ў год растуць, нярэдка ахопліваюць палі, лугі і лясы іператвараюць іх у няўжыткоўныя, кінутыя землі.

Галоўная прычына малага карыстаньня торфам у сялянскай гаспадарцы—незнаёмства большасьці сялян-земляробаў з торфам, яго карыснымі ўласьцівасьцямі і якасьцямі.

А ў сапраўднасьці торф з посьпехам можа быць скарыстаны ў сялянскай гаспадарцы, як угнаеньне. Гною-ж у нас пахаць атрымлівае заўсёды недастаткова.

Акрамя таго, торф можа ісьці на падсьцілку жывёле замест саломы; тарфяная падсьцілка лепей, чым саламяная і дае эканомію ў корме, таму што салома можа быць скормлена жывёлай.

Для Беларусі ўжываньне тарфянога ўгнаеньня ў сялянскай гаспадарцы мае вялікае значэньне.

Глебы Беларусі ці вельмі цяжкія, халодныя, глiністыя, ці вельмі лёгкія, пясчаныя; часта мы сустракаем лясныя (падзолістыя) глебы. Усе яны патрабуюць **моцнага ўгнаеньня гноем**, таму што вельмі бедны арганічнай (згараемай) матэрыяй, а складаюцца ў большай часьці з гліны, пяску, г. зн. рэштаў мінэралаў, з якіх яны створаны.

Торф-жа амаль цалкам складаецца з арганічнай (згараемай) матэрыі, і таму скарыстаньне яго ў Беларусі, як угнаеньня, прынясе вялікую карысьць, асабліва пры недахваце гною ў сялянскай гаспадарцы.

Паміма арганічнай (згараемай) матэрыі, торф мае ў сябе **попел**, у якім знаходзяцца спажыўныя часткі для расьлін. У торфе лугавых балот (нізінных) маецца арганічнай матэрыі каля 90 проц. і попелу каля 10 пр. Іншымі словамі, у кожных 100 пуд. лугавога торфу маецца каля 90 пудоў арганічнай матэрыі і каля 10 пудоў попелу. У мохавым торфе (з мохавых балот) попелу маецца менш — на 100 пуд. торфу ад 2 да 6 пуд.

Акрамя таго, у арганічнай матэрыі торфу маецца **азот**, неабходны харч дзеля расьлін, які мы даём звычайна ў гнаі. Азоту на 100 пуд. торфу прыходзіцца ад 2 да 4 пуд.

Такія карысныя ўласьцівасьці торфу.

Але ў большасьці выпадкаў спажыўныя матэрыі для расьлін, якія знаходзяцца ў торфе, дрэнна прымаюцца расьлінамі. Каб зрабіць іх даступнымі для расьлін, а торф зрабіць больш спажыўным, яго **неабходна праветрываць** альбо кампасьціраваць, г. зн. зьмяшаць з рознымі адкідамі хатняй гаспадаркі. Гэткімі адкідамі гаспадаркі, якія могуць быць скарыстаны для кампосту, зьяўляюцца: сьмяцьцё, памыі, расьлінны і дрэўны попел, птушыны памёт, гной дробнай жывёлы, вапна і нават фасфарытная мука.

Такім чынам, **кампост** зьяўляецца як-бы фабрыкай, якая перапрацоўвае адкідкі гаспадаркі ў прадукты вялікай каштоўнасьці ўгнаеньня, замяняючыя гной.

Разам з гэтым, кампост зьяўляецца і капілкай спажыўных матэрыяў для расьлін, якія знаходзяцца у адкідках гаспадаркі і якія часта выкідваюцца на дарогу, ці дзе небудзь у сядзібе, на двары і толькі пагаршаюць умовы жыцьця сялян і іх сем‘яў. Адным словам, спажыўныя, угнаіцельныя матэрыі часта ў гэтых выпадках прападаюць дарма.

Маючы-ж торф і падрыхтоўваючы для яго кампост, кожны селянін, зусім ня трацячы грошай, можа атрымаць ўгнаеньне, якое цалкам замяняе жывёльны гной, колькі-б яму не патрабавалася для пахаці.

Трэба толькі памятаць, што сьвежы торф, толькі што вынуты з балота, **нягодны для ўгнаеньня**; каб ён быў карысным, яго трэба абавязкова праветрыць. Гэта робіцца зусім проста: торф з балота складваецца ў кучы тоўстым слоем, лепей за ўсё на пахаці каля поля, якое трэба ўгнаіць, і час ад часу перакапываецца, пераварачваецца, пералапачываецца, як звычайна гавораць.

Ужываецца торф як угнаеньне ў тэй-жа колькасьці, што і гной.

Акрамя торфу—гэтай чорнай, зямлістай масы з балот, для сельскай гаспадаркі можа быць скарыстан верхні, сьвежы, валакністы слой мохавых балот, «журавінны (белы) мох», як яго называюць, можна з посьпехам ужываць як **падсьцілку для жывёлы**.

Калі параўнаць звычайную саламяную падсьцілку для жывёлы і мохавую—з белага моху,—то апошняя аказваецца многа лепшай, і вось чаму:

1. Тарфяная ці мохавая падсьцілка ўпітвае ў сябе вадкасьці ў 3—4 разы больш, чым салома. Пагэтаму на жывёльных дварох, дзе ёй карыстаюцца, заўсёды суха. Гнойная жыжка, якая мае многа спажыўных матэрыяў для расьлін не прападае дарма, не сьцякае з двара, ня траціцца для гаспадаркі, а ідзе ў гной і робіць яго больш каштоўным.

2. Тарфяная падсьцілка зьніжае дрэнны пах стайняў, у якіх маюцца таксама спажыўныя матэрыі для расьлін (пах нашатырнага сьпірту), жывёла адчувае сябе ляпей, не хварэе вачмі і запаленьнем дыхацельных органаў.

3. Тарфяная падсьцілка перашкаджае разьвіцьцю зародышаў хвароб (мікробаў) і добра ўжо цяпер вядома, што жывёла, якая стаіць на мохавай падсьцілцы, менш хварэе ад заразьлівых хвароб, чым жывёла, якая стаіць на саламянай падсьцілцы.

4. Тарфяная падсьцілка, калі блізка мохавае балота, можа быць загатоўлена ў любой колькасьці, а салома, якая маецца ў гаспадарцы, можа пайсьці на корм жывёле і іншыя гаспадарчыя патрэбы.

5. Тарфяная падсьцілка дае добры, каштоўны і дробны гной у вялікай (у любой) колькасьці, які лягчэй заворваецца і мае больш харчу для расьлін, чым саламяны гной.

6. Тарфяная падсьцілка менш небясьпечна для пажараў, чым саламяная. Торф загараецца трудней, чым салома.

Тарфяны гной паляпшае глебы, якія ім угнойваюцца. Гліністыя глебы робіць болей рыхлымі і цёплымі, а пясчаныя —зьвязвае. Тарфяны гной утрымлівае больш **азоту**, чым саламяны, і мацней павышае ўраджаі збожжа і другіх палявых расьлін, чым звычайны гной.

Такім чынам, ня зусім цяпер верна прыказка—«мала гною—мала хлеба», «мала хлеба—мала жывёлы», «мала жывёлы—мала гною». Калі ў нас мала гною, то мы яго можам атрымаць колькі хочаш, абы толькі ўжываць торф у сялянскай гаспадарцы, як угнаеньне і як падсьцілку.

Падрыхтаваньне тарфяных угнаеньняў.

Работа па падрыхтаваньню тарфянага ўгнаеньня—тарфянага кампосту нецяжкая і даступна кожнаму, калі маецца блізка торф, а ў Беларусі гэта, зразумела, усюды даступна.

Гэта работа—у наступным: на выбарнай пляцоўцы для закладкі кампостнай кучы, прывезены воз торфу зьмешваецца з адкідамі ў гаспадарцы (на кожныя 80 п. торфу 1 п. фасфарыту) і складаецца ў кучу каля 1 саж. удоўж; даўжыня кучы залежыць ад таго, колькі хочуць загатовіць угнаеньня: чым больш трэба ўгнаеньня, тым даўжэй робіцца куча.

Верхняя часьць кучы робіцца ў віде даху, з пакатымі бакамі; вышыня кучы звычайна 2—2 зпал. арш. Матар‘ял, які ідзе ў кучу—торф, адкіды гаспадарак—спачатку зьмяльчаюць.

Пляцоўка, на якой закладаецца кампост, выбіраецца блізка ўгнойваемага вучастку альбо на сядзібе—паблізу месца атрыманьня адкідаў. Гэту пляцоўку ўтрамбоўваюць глінай і акапваюць няглыбока канаўкай, каб дажджавая вада не вымывала з кампосту спажыўных матэрыяў.

Агляд за кампостнай кучай заключаецца толькі ў тым, што яе часамі перакапваюць, пералапачываюць: чым часьцей, тым лепш.

Кампост лічыцца гатовым, калі ўся масса, з якога ён падрыхтован, зробіцца аднароднай і рыхлай.

Гледзячы па таму, з чаго падрыхтоўваецца кампост, час яго пасьпяваньня хістаецца ад 2 мес. да 1 году. Больш павольна пасьпявае мохавы торф.

Для падрыхтаваньня тарфяных кампостных угнаеньяў **трэба захоўваць наступныя правілы:**

1. Закладваць тарфяныя кампостныя кучы лепей за ўсё рана ўвесну: торф вывозіць к месцу закладкі кампосту ўзімку.

2. Кампосты з фасфарытам і вапнай гатовяць з мохавога торфу, бо з лугавым торфам, які ўтрымлівае звычайна дастаткова вапны, няма сэнсу кампасьціраваць. Фасфарыту кладуць 1 пуд на 80 п. торфу, вапны-ж ад 1 да 2 п. на 40 п. торфу.

Лугавы торф уносяць як арганічную (згараемую) матэрыю, багатую азотам, заражаюць яго невялікай колькасьцю гною і кампаньсціруюць з попелам (на 40 п. торфу 1 п. папелу).

3. Загатаўляецца кампостнага ўгнаеньня звычайна разы ў паўтара болей чым трэба, прымаючы пад увагу яго ўсушку і страты пры перавозцы на поле.

4. Тарфянае ўгнаеньне вывозіцца ў поле ў той-жа час, калі звычайна вывозяць і гной.

Пры ўжываньні тарфянай падсьцілкі неабходна кіравацца наступным:

1. Загатоўленую тарфяную падсьцілку трэба аберагчы ад дажджу і наогул ад вільготнасьці. Мы ўжо ведаем, што падсьцілка ўбірае ў сябе вялікую колькасьць вільгаці, а таму, чым яна сушэй, тым больш гнойнай жыжкі ў хляве яна паглыне, а значыцца, тым вышэй яе каштоўнасьць.

2. Пры стойлавым утрыманьні жывёлы, падлога стойла засыпаецца слоем падсьцілкі ў 2—2 з пал. вярш. (10-12 сант.). Вільготныя часьці падсьцілкі, а таксама кал жывёлы штодзённа ўдаляюць. Поўнасьцю падсьцілка зьмяняецца не часьцей 1-го разу ў тыдзень. На адну галаву даецца ў суткі наступнай колькасьці падсьцілкі:

карове	—3,25—5	клгр.	(8—12 ф.)
каню	—3 —5	»	(8—12 »)
сьвіньні	—1,5 —3	»	(4— 7 »)
авечцы	—1,25—2	»	(3— 5 »)

3. Там, две жывёла стаіць бяз прывязі і гной з пад яе ўбіраецца раз ці два ў год, тарфяную падсьцілку даюць слоем у 15-20 сант. і замяняюць сьвежай тады, калі верхні слой яе робіцца мокрым. Ня трэба дапушчаць усё-ж, каб жывёла забруджвалася ад мокрай падсьцілкі.

Мы бачым на колькі проста маем павялічыць колькасьць угнаеньняў у гаспадарцы, скарыстаўшы для гэтай мэты торф, якога ў Беларусі ўсюды лішак.

Няхай у мінулым было ня ўсё добра, бесгаспадарчасьць. Цяпер гэтага не павінна быць. Кожны селянін-земляроб і дзеля сваёй выгоды і ў інтарэсах дзяржавы павінен імкнуцца к паляпшэньню сваёй гаспадаркі.

Добрыя ўраджаі будуць на ўгноенай зямлі, а самыя даступныя, а разам з тым добрыя і танныя ўгнаеньні—гэта тарфяныя.

Будзем-жа ўжываць торф у нашай палявой гаспадарцы і на падсьцілку жывёле...

Шырэй дарогу торфу ў сельскай гаспадарцы!

Х. Бахцееў.

*) Гл. „Сав. Бел.“ ад 20 крас. 1928 г.

ЗАКОНЫ І ЗАГАДЫ УРАДУ БССР.

Пастанова

Цэнтр. Выкан. Камітэту і Савету Народных Камісараў БССР

пра зьмены і дапаўненьне Зямельнага Кодэксу БССР.

Каб прыблізіць да насельніцтва, спрасьціць і прысьпешыць землеўпарадкаваньне і разгляд зямельных спрэчак, паводле пастановы VIII Усебеларускага Зьезду Саветаў ад 12 красавіка 1927 году па дакладу Народнага Камісарыяту Земляробства (З. З. БССР 1927 г., № 49, арт. 262), Цэнтральны Выканаўчы Камітэт і Савет Народных Камісараў БССР пастанаўляюць:

1. Артыкулы 150, 161, 163, 164, 166, 173, 195, 197, 199 і 200 Зямельнага Кодэксу БССР выкласьці ў наступнай рэдакцыі:

„150. Землеўпарадчыя работы выконваюцца пад агульным наглядам і кантролем Народнага Камісарыяту Земляробства зямельнымі органамі праз каморнікаў-землеўпарадчыкаў альбо праз сельскія саветы.

Катэгорыі землеўпарадчых работ, якія выконваюцца праз сельскія саветы, і парадак іх выкананьня ўстанаўліваецца Народным Камісарыятам Земляробства.

161. Землеўпарадкаваньне праводзіцца ў такім парадку:

1) распачынаньне землеўпарадчае справы;

2) правядзеньне землеўпарадчых работ, складаньне праекту землеўпарадкаваньня і абвяшчэньне яго ўдзельнікам землеўпарадкаваньня;

3) зацьверджаньне землеўпарадчага праекту і выкананьне яго.

163. Хадайніцтвы аб землеўпарадкаваньні на землях працоўнага карыстаньня павінны правярацца прадстаўнікамі раённага выканаўчага камітэту, які ўстанаўляе:

а) законнасьць хадайніцтва;

б) колькасьць зямлі і двароў, якія павінны быць землеўпарадкаваны;

в) галоўныя падставы праектуемага землеўпарадкаваньня і форму землякарыстаньня, якая выбіраецца.

164. Пасьля разгляду матар'ялаў і праверкі хадайніцтва аб землеўпарадкаваньні раённы выканаўчы камітэт уключае справу ў плян работ альбо адмаўляе ў правядзеньні, калі знойдзе землеўпарадкаваньне немэтазгодным.

Скаргі на адмову раённага выканаўчага камітэту ў правядзеньні землеўпарадкаваньня падаюцца ў зямельны аддзел акруговага выканаўчага камітэту не пазьней 2-х тыдняў з дня абвяшчэньня пастановы.

166. Землеўпарадчымі работамі зьяўляюцца: устанаўленьне межаў зямлі, якая падлягае землеўпарадкаваньню, высьвятленьне зямельных праў удзельнікаў землеўпарадкаваньня, гаспадарча-тэхнічнае абсьледаваньне мясцовасьці, дзе праводзіцца землеўпарадкаваньне, параўнаўчая расцэнка зямель і адвод дзялянак асобным землякарыстальнікам (сельска-гаспадарчым камунам, арцелям, пасёлкам і дварам) пры ўнутрысяленным землеўпарадкаваньні з забясьпечаньнем інтарэсаў маламоцных гаспадарак, узгадненьне жаданьняў удзельнікаў землеўпарадкаваньня без парушэньня гаспадарча-тэхнічных правіл землеўпарадкаваньня.

Увага. У землеўпарадкаваньні па запрашэньню землеўпарадчыка ўдзельнічаюць аграномы, мэліяратары і іншыя спэцыялісты.

У расцэнцы зямельных угодзьдзяў і ў разьмеркаваньні зямель паміж удзельнікамі землеўпарадкаваньня для правядзеньня клясавай лініі і абароны інтарэсаў беднаты абавязкова ўдзельнічае прадстаўнік раённага выканаўчага камітэту.

167. Калі пры адмежаваньні зямлі, якая павінна быць упарадкавана, ёсьць значныя спрэчкі, то землеўпарадчык складае праэкт вырашэньня гэтых спрэчак і накіроўвае яго з усімі матар'яламі ў зямельную камісію для безадкладнага вырашэньня справы. Зямельная камісія, выносячы рашэньне, можа дазволіць адразу выканаць яго. У гэтым разе скаргі на рашэньне зямельнае камісіі разглядаюцца разам з землеўпарадчым праэктам.

168 Пасьля правядзеньня землеўпарадчых работ, землеўпарадчык піша праэкт землеўпарадкаваньня, у якім павінна быць паказана:

а) калі, дзе, на якой падставе і якія іменна землеўпарадчыя работы выкананы;

б) кароткае гаспадарча-эканамічнае абгрунтаваньне праэкту;

в) удзельнікі землеўпарадкаваньня;

г) каму, для якой патрэбы і дзе даюцца дзялянкі, разьмер гэтых дзялянак і паасобных складаючых іх ужыткаў;

д) з якога часу і на якіх умовах удзельнікі землеўпарадкаваньня павінны карыстацца зямлёю паводле праэкту;

е) якія асобныя правы і абавязкі, зьвязаныя з атрыманымі паводле праэкту землямі, даюцца землякарыстальнікам і ўскладаюцца на іх;

ж) каму, ад каго і якая іменна сплата належыць за затраты на палепшаньне адведзенай пры землеўпарадкаваньні зямлі;

з) іншыя важныя зьвесткі пра землеўпарадкаваньне данай тэрыторыі.

169. Зацікаўленае ў землеўпарадкаваньні насельніцтва да выкананьня праэкту ва ўстаноўленым парадку павінна карыстацца зямлёю ў межах, існаваўшых перад пачаткам землеўпарадкаваньня. Вінаватыя ў парушэньні гэтага артыкулу адказваюць, як за самаўпраўства.

170. Праэкт унутрысяленнага і міжсяленнага землеўпарадкаваньня пасьля праверкі яго каморнікам-рэвізорам паказваецца землякарыстальнікам і адначасна разглядаецца на месцы вядзеньня работ зямельнай камісіяй. Насельніцтва павінна быць паведамлена пра час, калі праэкт будзе паказан.

Пры паказе праэктаў іншых відаў землеўпарадкаваньня зямельная камісія можа ня прысутнічаць.

171. Зямельная камісія, разглядзеўшы землеўпарадчы праэкт і зьвязаныя з ім спрэчкі і скаргі, альбо зацьвярджае праэкт бяз зьмен, альбо робіць зьмены, калі яны не патрабуюць перакладаньня праэкту, альбо даручае землеўпарадчыку скласьці новы праэкт з паказаньнем прычын, якімі выклікаецца перакладаньне.

172. З праэктамі гаспадарчага ўпарадкаваньня, складзенымі на падставе зацьверджаных зямельнымі камісіямі праэктаў групавога землеўпарадкаваньня, землеўпарадчык азнаямляе кожнае новае сельскагаспадарчае аб'яднаньне ў паасобку ў прысутнасьці прадстаўніка сельскага савету. Зямельная Камісія такіх праэктаў не зацьвярджае:

173. Набыўшая законную сілу пастанова зямельнай камісіі аб зацьверджаньні праэкту землеўпарадкаваньня абвяшчаецца зацікаўленаму насельніцтву праз сельскі савет. Калі пастанова зямельнай камісіі зьмяняе паказаныя ў праэкце землеўпарадкаваньня межы новых землякарыстаньняў, то яна выконваецца землеўпарадчыкам, які робіць зьмены ў натуры і папраўляе праэкт і плян.

Аб выкананьні праэкту землеўпарадкаваньня складаецца пратакол, які на працягу 7 дзён можа быць абскарджан зацікаўленымі старанамі ў зямельную камісію.

195. Раённая зямельная камісія знаходзіцца пры раённым выканаўчым камітэце і складаецца з старшыні і яго намесьніка, якія назначаюцца раённым выканаўчым камітэтам з членаў раённага выканаўчага камітэту і чатырох членаў: двух выбраных раённым зьездам саветаў, і землеўпарадчыка і агранома, назначаных зямельнымі аддзеламі акруговага выканаўчага камітэту і зацьверджаных раённым выканаўчым камітэтам. Для замяшчэньня адсутных членаў такім самым парадкам назначаюцца кандыдаты да іх.

196. Акруговая зямельная камісія знаходзіцца пры зямельным аддзеле акруговага выканаўчага камітэту і складаецца з старшыні, яго намесьніка і 6 членаў. У склад камісіі павінны ўваходзіць аграномы, мэліяратары і землеўпарадчыкі. Старшыня камісіі выбіраецца, а яго намесьнік і члены камісіі назначаюцца акруговым выканаўчым камітэтам.

197. У пасяджэньнях акруговай і раённай зямельнай камісіі павінны ўдзельнічаць старшыня альбо яго намесьнік і два члены альбо—у раённых зямельных камісіях—кандыдаты да іх. Адзін з членаў альбо кандыдатаў, у залежнасьці ад характару справы, павінен быць аграномам, мэліяратарам альбо землеўпарадчыкам.

199. Раённая зямельная камісія, як першая інстанцыя, разглядае:

а) спрэчкі аб землях працоўнага карыстаньня, у прыватнасьці аб захопах і арэндзе зямлі, аб пазбаўленьні права на працоўнае карыстаньне зямлёю і аб падзелах двароў;

б) іскі членаў двара аб маемасьці двара, аб утрыманьні, аб выплатах пры выхадзе са складу двара, аб зьмене гаспадара і аб няправільнай рэгістрацыі зьмен у складзе двара;

в) спрэчкі аб дзяржаўнай зямельнай маемасьці раённага значэньня і аб скасаваньні дагавароў на гэтую маемасьць;

г) іскі аб стратах, зьвязаных з землеўпарадчымі і зямельнымі справамі, якія разглядаюцца раённай зямельнай камісіяй;

д) скаргі на пастановы сходаў зямельных грамад;

е) землеўпарадчыя праэкты па справах аб упарадкаваньні зямель працоўнага карыстаньня, дзяржаўнай зямельнай маемасьці альбо аб адмежаваньні лясного фонду і скаргі на іх.

200. Акруговыя зямельныя камісіі, як першая інстанцыя, разглядаюць:

а) праэкты землеўпарадкаваньня па справах аб устанаўленьні і пашырэньні гарадзкой мяжы, аб адводзе зямель спэцыяльнага прызначэньня, аб устанаўленьні і зьменах межаў раёнаў і скаргі на іх;

б) спрэчкі аб дзяржаўнай зямельнай маемасьці акруговага і рэспубліканскага значэньня і аб скасаваньні дагавораў на гэтую маемасьць.

Акруговая зямельная камісія, як другая інстанцыя, канчаткова вырашае скаргі на рашэньні раённых зямельных камісій.

II. Дадаць да Зямельнага Кодэксу БССР артыкулы 167-1, 171-1 і 171-2 у наступнай рэдакцыі:

«167-1. Пакуль праэкт землеўпарадкаваньня не паказан насельніцтву, усе скаргі і заявы аб землеўпарадкаваньні, каму-б яны ні былі пададзены, накіроўваюцца землеўпарадчыку. Землеўпарадчык разам з прадстаўніком сельскага савету ці раённага выканаўчага камітэту і грамадзкіх арганізацый абмяркоўвае ўсе заявы і скаргі, праэктуе іх вырашэньне і складае землеўпарадчы праэкт.

171-1. Удзельнікі землеўпарадкаваньня і ўсе зацікаўленыя ў ім асобы маюць права на працягу 2-х тыдняў пасьля паказу праэкту і абвяшчэньня пастановы зямельнай камісіі, якая разглядала землеўпарадчы праэкт, як першая інстанцыя, падаваць пісьмовыя скаргі ў вышэйшую судова-зямельную інстанцыю:на пастанову раённае зямельнае камісіі – у акруговую зямельную камісію, а на пастанову акруговае зямельнае камісіі—у Асобную Калегію Вышэйшага Кантролю па Зямельных Справах.

Неабскарджаны ва ўстаноўлены тэрмін праэкт землеўпарадкаваньня, паказаны насельніцтву ў адсутнасьці зямельнай камісіі (арт. 170), падаецца землеўпарадчыкам на яе зацьверджаньне.

171-2. Калі пры разглядзе раённаю зямельнаю камісіяй землеўпарадчага праэкту ня было спрэчак ці былі толькі нязначныя спрэчкі,то раённая зямельная камісія зацьвердзіўшы праэкт можа дазволіць выконваць яго раней сканчэньня тэрміну на абскарджаньне.

Акруговая зямельная камісія, калі ёй будзе пададзена скарга, можа адразу прыпыніць выкананьне такога праэкту і павінна разглядзець справу не пазьней месяцу пасьля яе атрыманьня».

Старшыня Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту БССР **А. Чарвякоў.**

Старшыня Савету Народных Камісараў БССР **М. Галадзед.**

Сакратар Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту БССР **А. Хацкевіч.**

17 мая, 1928 году.
г. Менск.

Постановление

Центр. Испол. Комитета и Совета Народных Комиссаров БССР

об изменении и дополнении Земельного Кодекса БССР.

Для приближения к населению, упрощения и ускорения землеустройства и рассмотрения земельных споров, согласно постановления VIII Всебелорусского С'езда Советов от 12 апреля 1927 гада по докладу Народного Комсссариата Земледелия (С. З. БССР 1927 г., № 49, ст. 262), Центральный Исполнительный Комитет и Совет Народных Комиссаров БССР постановляют:

1. Статьи 150, 161, 163, 164, 166, 173, 195, 197, 199 и 200 Земельного Кодекса БССР изложить в следующей редакции:

„150. Землеустроительные работы выполняются под общим наблюдением и контролем Народного Комиссариата Земледелия земельными органами через землемеров-землеустроителей или через сельские советы.

Категории землеустроительных работ, которые выполняются через сельские советы, и порядок их выполнения устанавливаются Народным Комиссариатом Земледелия.

161. Землеустройство производится в таком порядке:

1) возбуждение землеустроительного дела;

2) производство землеустроительных работ, составление проекта землеустройства и пред'явление его участникам землеустройства;

3) утверждение землеустроительного проекта и выполнение его.

163. Ходатайства о землеустройстве на землях трудового пользования должны проверяться представителями районного исполнительного комитета, который устанавливает:

а) законность ходатайства;

б) количество земли и дворов, которые должны быть землеустроены;

в) главнейшие основания проектируемого землеустройства и избираемую форму землепользования.

164. По рассмотрении материалов и проверке ходатайства о землеустройстве, районный исполнительный комитет включает дело в план работ или отказывает в его проведении, если найдет землеустройство нецелесообразным.

Жалобы на отказ районного исполнительного комитета в проведении землеустройства подаются в земельный отдел окружного исполнительного комитета не позднее двух недель со дня об'явления постановления.

166. Землеустроительными работами являются: установление границы подлежащей землеустройству земли, выяснение земельных прав участков землеустройства, хозяйственно-техническое обследование местности, где производится землеустройство, сравнительная расценка земель и отвод участков отдельным землепользователям (сельско-хозяйственным коммунам, артелям, поселкам и дворам) при внутриселенном землеустройстве с обеспечением интересов маломощных хозяйств, согласование пожеланий участков землеустройства без нарушения хозяйственно-технических правил землеустройства.

Примечание: В землеустройстве по приглашению землеустроителя участвуют агрономы, мелиораторы и другие специалисты.

В расценке земельных угодий и в распределении земли между участниками землеустройства для проведения классовой линии и защиты интересов бедноты обязательно участвует представитель районного исполнительного комитета.

167. Если при установлении границ земли, подлежащей землеустройству, есть существенные споры, то землеустроитель составляет проект разрешения этих споров и направляет его со всеми материалами в земельную комиссию для немедленного разрешения дела. Земельная комиссия, при вынесении решения, может разрешить немедленное исполнение его. В этом случае жалобы на решение земельной комиссии рассматриваются вместе с землеустроительным проектом.

168. По проведении землеустроительных работ, землеустроитель пишет проект землеустройства, в котором должно быть указано:

а) когда, где, на каком основании и какие именно землеустроительные работы выполнены;

б) краткое хозяйственно-экономическое обоснование проекта;

в) участники землеустройства;

г) кому, для какой надобности и где отводятся участки, размер этих участков и отдельных входящих в их состав угодий;

д) с какого времени и на каких условиях участники землеустройства должны пользоваться землей согласно проекта;

е) какие особые права и обязанности, связанные с полученными согласно проекта землями, предоставляются землепользователям и возлагаются на них;

ж) кому, от кого и какие именно возмещения следует за затраты на улучшение отведенной при землеустройстве земли;

з) другие важные сведения о землеустройстве данной территории.

169. Заинтересованное в землеустройстве население до исполнения проекта в установленном порядке должно пользоваться землей в границах, существовавших до начала землеустройства. Виновные в нарушении настоящей статьи отвечают, как за самоуправство.

170. Проект внутриселенного и межселенного землеустройства по проверке его землемером-ревизором пред'является землепользователям и одновременно рассматривается на месте производства работ земельной комиссией. Население должно быть оповещено о времени пред'явления проекта.

При пред'явлении проектов других видов землеустройства земельная комиссия может не присутствовать.

171. Земельная комиссия, рассмотрев землеустроительный проект и связанные с ним споры и жалобы, или утверждает проект без изменений, или производит изменения, если они не требуют пересоставления проекта, или поручает землеустроителю составить новый проект с указанием причин, вызывающих пересоставление.

172. С проектами хозяйственного устройства, составленными на основании утвержденных земельными комиссиями проектов группового землеустройства, землеустроитель ознакомляет каждое вновь образуемое сельско-хозяйственное об'единение в отдельности в присутствии представителя сельского совета. Земельная комиссия таких проектов не утверждает.

173. Вступившее в законную силу постановление земельной комиссии об утверждении проекта землеустройства об'является заинтересованному населению через сельский совет. Если постановление земельной комиссии изменяет указанные в проекте землеустройства границы новых землепользований, то оно исполняется землеустроителем, который производит изменения в натуре и исправляет проект и план.

Об исполнении проекта землеустройства составляется протокол, который в течение 7 дней может быть обжалован заинтересованными сторонами в земельную комиссию.

195. Районная земельная комиссия находится при районном исполнительном комитете и состоит из председателя и его заместителя, назначаемых районным исполнительным комитетом, из членов районного исполнительного комитета, и четырех членов: двух, избранных районным с'ездом советов, и землеустроителя и агронома, назначенных земельным отделом окружного исполнительного комитета и утвержденных районным исполнительным комитетом.

Для замещения отсутствующих членов в том же порядке назначаются кандидаты к ним.

196. Окружная земельная комиссия находится при земельном отделе окружного исполнительного комитета и состоит из председателя, его заместителя и 6 членов. В состав комиссии должны входить агрономы, мелиораторы и землеустроители. Председатель комиссии избирается, а его заместитель и члены комиссии назначаются окружным исполнительным комитетом.

197. В заседаниях окружной и районной земельных комиссий должны участвовать председатель или его заместитель и два члена или—в районных земельных комиссиях—кандидаты к ним. Одним из членов или кандидатов, в зависимости от характера дела, должен быть агроном, мелиоратор или землеустроитель.

199. Районная земельная комиссия в качестве первой инстанции рассматривает:

а) споры о землях трудового пользования, в частности о захватах и аренде земли, о лишении права на трудовое пользование землей и о разделах дворов;

б) иски членов двора об имуществе двора, о содержании, о выплатах при выходе из состава двора, о перемене домохозяина и о неправильной регистрации изменений в составе двора.

в) споры о государственном земельном имуществе районного значения и о расторжении договоров на это имущество;

г) иски об убытках, связанных с землеустроительными и земельными делами, которые рассматриваются районной земельной комиссией;

д) жалобы на приговоры сходов земельных обществ;

е) землеустроительные проекты по делам об устройстве земель трудового пользования, государственного земельного имущества или об отграничении лесного фонда и жалобы на них.

200. Окружные земельные комиссии в качестве первой инстанции рассматривают:

а) проекты землеустройства по делам об установлении и расширении городской черты об отводе земель специального назначения, об установлении и изменении границ районов и жалобы на них;

б) споры о государственном земельном имуществе окружного и республиканского значения и о расторжении договоров на это имущество.

Окружная земельная комиссия в качестве второй инстанции окончательно разрешает жалобы на решения районных земельных комиссий».

II. Дополнить Земельный Кодекс БССР статьями 167-1, 171-1 и 171-2 в следующей редакции:

«167-1. До пред'явления проекта землеустройства населению все жалобы и заявления о землеустройстве, кому бы они не подавались, направляются землеустроителю. Землеустроитель, вместе с представителем сельского совета или районного исполнительного комитета и общественных организаций, обсуждает все заявления и жалобы, проектирует их разрешение и составляет землеустроительный проект.

171-1. Участники землеустройства и все заинтересованные в нем лица имеют право в течение 2 недель по пред'явлении проекта и об'явлении постановления земельной комиссии, рассматривавшей землеустроительный проект в качестве первой инстанции, подавать письменные жалобы в высшую судебно-земельную инстанцию: на постановление районной земельной комиссии—в окружную земельную комиссию, а на постановление окружной земельной комиссии—в Особую Коллегию Высшего Контроля по Земельным Делам.

Необжалованный в установленный срок проект землеустройства, пред'явленный населению в отсутствие земельной комиссии (ст. 170) представляется землеустроителем на ее утверждение.

171-2. Если при рассмотрении районной земельной комиссией землеустроительного проекта не было споров или были только несущественные споры, то районная земельная комиссия, утвердив проект, может разрешить его исполнение до истечения срока обжалования.

Окружная земельная комиссия, при подаче ей жалобы, может немедленно приостановить исполнение такого проекта и должна рассмотреть дело не позже месяца по его получении".

Председатель ЦИК БССР **А. Червяков.**
Председатель СНК БССР **Н. Голодед.**
Секретарь ЦИК БССР **А. Хацкевич.**
г. Минск. 17 мая, 1928 г.

ХРОНІКА.

Новы склад рэдкалегій часопісаў.

Народны Камісарыят Асьветы зацьвердзіў рэдакцыйныя калегіі беларускіх часопісаў у наступным складзе: на часопісе «Узвышша»—т. т. К. Чорны, Дубоўка, Крапіва, Шукевіч-Траццякоў і З. Бядуля; на часопісе «Маладняк»—т. т. Галавач, Лі[illegible]; на часопісе «Полымя»—т. т. Жылуновіч, Я. Купала, М. Чарот і В. Звонак.

Ці пагражае пахаладаньне садавіне.

Водлуг вестак, атрыманых у Наркамземе, апошняе пахаладаньне не пагражае пакуль што стану садавіны. Груша адцьвіла да дажджоў, яблыны, праўда, яшчэ не закончылі красаваньня, але і ім дажджы не маглі значна пашкодзіць. Што-ж датычыцца іншых расьлін, то ад пахаладаньня можа толькі часова прыпыніцца рост іх.

Пашырэньне малочнай прамысловасьці.

Праўленьне Белсельбанку адпусьціла акругам 60.000 руб. доўгатэрміновага крэдыту, спэцыяльна на пашырэньне малочнай прамысловасьці. Усяго з пачатку 1927-28 гаспадарчага году на гэту справу адпушчана 260.000 руб.

Новыя кіно-фільмы.

Белдзяржкіно вядзе падрыхтоўку да здымкі новых кіно-фільмаў. У першую чаргу будуць праведзены здымкі кіно-фільмаў: «Песьня вясны»—па апавяданьню народнага паэты Якуба Коласа „На прасторах жыцьця“ і «Атаман Муха» (прыключэнская кіно-фільма з Заходняй Беларусі).

Партыя замежных вэлёсыпэдаў для Аўтадору.

Цэнтральная Ўправа Аўтадору БССР атрымала першую партыю замежных вэлёсыпэдаў у колькасьці 210 штук.

Вэлёсыпэды разьмяркованы паміж аддзяленьнямі Аўтадору наступным чынам: Віцебскаму аддзяленьню—35 штук, Бабруйскаму—25 шт., Гомельскаму—30 шт., Полацкаму, Мазырскаму і Слуцкаму па 10 шт., Магілеўскаму і Аршанскаму—па 20 шт., Барысаўскаму і Клімавіцкаму—па 5 шт. і Менскай—50 штук.

Вэлёсыпэды будуць адпускацца выключна сябром Аўтадору.

Другая партыя вэлёсыпэдаў мае быць атрымана з-за межаў у канцы чэрвеня.

Удзел спажыв. каапэрацыі БССР у Ніжагародзкім кірмашы.

Па прыкладу мінулых гадоў спажывецкая каапэрацыя БССР сёлета таксама прыме ўдзел у Ніжагародзкім кірмашы. На кірмашы каапэрацыя мяркуе закупіць жалеза-скабяныя і пасудна-гаспадарчыя тавары, футры, аўчыны, трыкатаж і самотужную тканіну, а таксама пэрсыдзкія сухія фрукты. Усяго мяркуецца закупіць розных тавараў на суму да 1.500.000 р.

Вывучэньне ільнаводзтва.

Наркамзем арганізуе праз Горацкую с.-г дасьледчую станцыю вывучэньне сэлекцыйнага беларускага лёну Віцебскай і Полацкай акруг. Апроч таго, будзе праводзіцца вывучэньне ільняных шкоднікаў і хвароб лёну ў сялянскіх гаспадарках Віцебскай, Полацкай і Аршанскай акругаў.

1-шы выпуск 3 яўрэйскай рабочай школы павышанага тыпу.

Адбыўся першы выпуск 3-й яўрэйскай рабочай школы павышанага тыпу. Выпушчана 13 чалавек.

Гэта першыя вынікі працы школы за тры гады. У перыяд рэканструкцыі народнае гаспадаркі, калі нам дарага кожная новая кваліфікаваная адзінка, мы павінны асабліва вітаць такіх людзей, якія, не адрываючыся ад сваёй вытворчасьці, адначасова ўзбройваліся ведамі, каб быць больш карыснымі для савецкай дзяржавы.

Менскі дзень.

Паштовыя скрыні на аўтобусах, курсіруюць у Менску, устанаўліваюцца Беларускай Управай Сувязі. Лісты з гэтых паштовых скрынак будуць вымацца служачымі Менскай чыгуначнай паштовай управы для адпраўкі іх з бліжэйшым пасажырскім ці паштовым цягнікам.

Разьмеркаваньне месц у польскіх навучэбных установах зрабіў Наркамасьветы. Згодна гэтага разьмеркаваньня, у Тэхнічную школу сялянскай моладзі, якая знаходзіцца ў Койданаўскім раёне, будзе прынята 40 чал., а ў Менскі польскі тэхнікум—90 чал.

Аграномічнае, ветэрынарнае і лабараторнае абсталяваньне прыбыло з Нямеччыны для Нар. Кам. Земляробства БССР. Гэта абсталяваньне каштуе каля 6000 р.

Для в.-т. аддзяленьня ў Негарэлым павінен быць пабудаван вялікі будынак, на што адпушчана 82.000 руб.

Справачны аддзел.

КАТЫРОЎКА ПАЗЫК.

(НА 5-VI 1928 г.).

Абл. 1 дзярж. паз.—прад. 4—56,5 куп. 4—54,5.
Абл. 2 дзярж. паз.—прад. 5—06, куп. 5—04.
Абл. 2 сял. паз.—куп. 5.
Абл. 3 сял. паз.—прад. 5—02, куп. 5—00.
Абл. 10 пр. паз. 27 г.—прад. 25—51 куп. 25—41.

Што слухаць па радыё.

Нядзеля, 3 чэрвеня.

11—00—11—30 Антырэлігійная гутарка «Адкуль пайшло сьвяткаваньне Тройцы і Духава дню».
11—30—11—45 Як выхоўваць дзяцей ад 3-х да 8-мі год.
11—45—01—00 Канцэрт.
07—00—07—30 Камсамольская радыёгазэта.
07—30—08—10 «Беларуская Вёска» на радыё.
08—10—08—40 Радыёаматар па радыё.
08—40—09—10 Палітагляд міжнароднага становішча.
09—10—11—00 Мастацкая перадача.

Панядзелак, 4 чэрвеня.

07—00—07—30 Гутарка „Што новага ў барацьбе з беспрытульнасьцю“.
07—30—08—10 Беларуская радыёгазэта.
08—10—08—40 Гутарка „Аб рэвалюцыйнай законнасьці“.
08—40—09—10 Гутарка з рабселькорамі «Самакрытыка і рабселькоры».
09—10—11—00 Мастацкая перадача.

Апавяшчэньні.

Сёньня а 12 гадз. дня ў памяшканьні рэдакцыі газэты „Сав. Беларусь“ адбудзецца агульны сход аб'яднаньня пісьменьнікаў „Полымя“.

ДОМ АСЬВЕТЫ.

— Сёньня, 3 чэрвеня, а 7 гадзіне ўвечары—пасяджэньне праўленьня Дому.

Парадак дню: 1. Плян працы юн. секцыі. 2. Аб чарговых водпусках супрацоўнікаў Дому. 3. Бягучыя справы.

А 6 гадзіне ўвечары—пасяджэньне гаспадарчай кам. Дому.

СУД.

ДЗЯЎЧЫНА-ЗЬВЕР.

Марыля Сапронава Дыдзік пасьля сьмерці маці засталася сіратой 9 год ад нараджэньня. Бацькі яна зусім ня помніць. Цяпер Марылі 20 год; яна крыху пісьменная. Апошнія тры гады Марыля Дыдзік вандравала па Менскай акрузе, служыла ў гор. Менску, але за свае «даўгія» рукі трымацца на месцы не магла. Каля году Марыля Дыдзік пражывала ў м. Смалявічах на кватэры ў грамадз. Бабіцкай. Сродкі на жыцьцё Дыдзік зарабляла прастытуцыяй і выпадковай падзённай працай.

Там-жа, у Смалявічах, побач з кватэрай Бабіцкай у грамадз. Мэера Марыновіча жыла беспрытульная батрачка Алёна Войцік; умовы жыцьця яе былі вельмі цяжкія, тым больш, што яна была цяжарнай.

Пазнаёміўшыся з Марыляй, Алёна Войцік прасіла яе параіць, дзе знайсьці службу, каб зарабіць кавалак хлеба. Марыля абяцала дапамагчы Алёне.

7 лютага г. г., пасьля пахмельля па загадзя абдуманаму пляну, Марыля Дыдзік, схаваўшы ў хустку сякеру, прышла да Алёны Войцік і запрапанавала ёй пайсьці разам у вёску Плісы, дзе, па яе словах, магчыма паступіць на службу. Войцік згадзілася. Апрануўшы кажух, боцікі і галёшы, і яны накіраваліся ў вёску Плісу. Па дарозе, на полі, Алёна Войцік сагнулася падвязаць панчоху. У гэты час Марыля Дыдзік абухам сякеры моцна ўдарыла па галаве Алёну, ад чаго апошняя паваліласяна зямлю, але яшчэ варушылася. Тады Дыдзік зарубала Алёну, садрала з яе кажух, боцікі і галёшы, і вярнулася назад у мястэчка.

Менскі акруговы суд прыгаварыў Марылю Сапронаву Дыдзік на дзевяць год зьняволеньня з суровым адмежаваньнем.

Д. Кастроў.

СУДОВАЯ ХРОНІКА.

Гідратэхнік забойца.

Адам Лагуцкі, гідратэхнік Менскага камгасу, 25 лютага г. г. п'яны, з вясёлай кампаніяй, якая складалася з гр. Моўчава і 2 жанчын, вярнуўся на кватэру позна, калі гаспадыня дому Казлоўская ўжо лягла спаць. У пакоі Лагуцкага госьці распачалі крык, песьні. Калі Казлоўская пачала прасіць Лягуцкага спыніць крык, ён расхваляваўся, уварваўся да Казлоўскай і застрэліў яе.

Суд прыгаварыў Адама Лагуцкага на чатыры гады зьняволеньня з суровым адмежаваньнем.

Адказны рэдактар **М. КУДЗЕЛЬКА**

КІНО-ТЭАТР «КУЛЬТУРА».	З аўторка, 29 мая—грандыёзнае адчыненьне тэатру **„МЮЗІК-ХОЛЛ“.** У праграме—лепшыя расейскія і замежныя атракцыёны. Падрабязнасьці ў афішах.
КІНО „ЧЫРВОНАЯ ЗОРКА“.	Толькі 3 дні 1, 2 і 3 чэрвеня—замежны мастацкі фільм **„ДАЧКА ДВУХ БАЦЬКОЎ“.** Кіно-раман у 7 частках. Звыш праграмы—спатканьне М. Горкага ў Негарэлым і ў Менску.
КІНО «ПРАЛЕТАРЫ».	**„СТЭНЛЕЙ У НЕТРАХ АФРЫКІ“.** 2 серыі за адзін сэанс. На 1-шы сэанс—усе білеты па 25 кап. Пачатак роўна ў 6 гадз. 30 хв.
КІНО «ІНТЭРНАЦЫЯНАЛ».	З прычыны вялікага посьпеху яшчэ 3 дні—1, 2 і 3 чэрвеня—грандыёзная праграма: 1. **„КНЯЖНА МЭРЫ“**—у 8 х частках. 2. **„БЭЛА“**—у 7-х частках. Толькі 2 сэансы. Пачатак 1 сэансу а 7 гадз., 2 - а [illegible]

С 1-го июня 1-я Минская артель чулочников ОБ'ЕДИНИЛАСЬ С АРТЕЛЬЮ ЧУЛОЧНИКОВ им. «8-го МАРТА»
ПОД НАЗВАНИЕМ
МИНСКАЯ ОБ'ЕДИНЕННАЯ ПРОМЫСЛОВО-КООПЕРАТИВНАЯ АРТЕЛЬ ЧУЛОЧНИКОВ и ТРИКОТАЖНИКОВ.

НАРОДНЫ КАМІСАРЫЯТ ГАНДЛЮ БССР
падае да агульнага ведама, што 9-га мая 1928 г. ім унесена ў другую частку II падзелу гандлёвага рэестру СССР (па БССР) пад № 13
АРШАНСКАЕ ТАВАРЫСТВА УЗАЕМНАГА КРЭДЫТУ.
Статут зацьверджан Народным Камісарыятам Фінансаў БССР 6-га ліпеня 1925 г.
МЕСЦАЗНАХОДЖАНЬНЕ ПРАЎЛЕНЬНЯ—У г. ВОРШЫ.
Мэта таварыства—крэдытаваньне членаў таварыства неабходнымі капіталамі.
Мінімальны зваротны капітал па статуту 1500 руб.
Разьмер фактычна сабранага на 1-II—28 г. капіталу—8485 р.
ЗАСНАВАЦЕЛІ: гр. гр. Гурэвіч Мордух Бэркавіч, Мэрын Шлёма Залманавіч, Хургін Лейба Абрамавіч, Рудаў Саламон Ізраілевіч, Грусман Залман Гемшавіч.
Сакратар Наркамгандлю БССР ВЕРАМЕЙЧЫК.

АБВЕСТКА.
МАГІЛЕЎСКІ ПЭДТЭХНІКУМ НА 14—16 ЧЭРВЕНЯ СКЛІКАЕ КАНФЭРЭНЦЫЮ ўсіх скончыўшых тэхнікум у 1925, 1926 і 1927 г.г.

БЕЛАРУСКАЕ ДЗЯРЖАЎНАЕ ВЫДАВЕЦТВА.
ВЫШАЎ З ДРУКУ І ПРАДАЕЦЦА:
IV том поўнага збору твораў народнага паэты ЯНКІ КУПАЛЫ.
ЗЬМЕСТ: Сон на кургане. Адвечная песьня. Песьня аб паходзе Ігара. Галька.
ЦАНА 2 РУБ.

Да ведама падпісчыкаў „САВЕЦКАЙ БЕЛАРУСІ“.
Пры неатрыманьні сваечасова газэты, трэба даведацца ў сваім паштовым аддзяленьні, ці ёсьць там КАРТКА на імя падпісчыка. Калі ёсьць, патрабаваць газэту там. Калі няма, зрабіць запытаньне ў кантору, паведаміўшы, куды здадзена падпіска, на які тэрмін, нумар квітка і свой дакладны адрас. Бяз гэтых вестак скаргі разглядацца ня будуць.

БЕЛАРУСКАЕ ДЗЯРЖАЎНАЕ ВЫДАВЕЦТВА.
ВЫШЛІ З ДРУКУ І ПРАДАЮЦЦА НОВЫЯ КНІГІ.

МАСТАЦКАЯ ЛІТАРАТУРА.
А. Дудар. „Вежа“. Зборнік вершаў. Цана 65 к.
М. Нікановіч. «Крык працы». Збор апавяданьняў. Цана 35 к.
В. Сташэўскі. „Сьпявай вясна“. П'еса. Цана 20 к.
В. Сташэўскі. „Музыка Цьвілеўскі“. П'еса. Цана 25 к.

КРЫТЫКА.
«Янка Купала ў літаратурнай крытыцы». Збор крытычных артыкулаў.
ЗЬМЕСТ: З. Жылуновіч—Янка Купала пясьняр вызваленьня. М. Байкоў.—Месца Я. Купалы ў беларускай літаратуры. Ул. Дзяржынскі.—Янка Купала ў крытыцы. М. Піотуховіч.—Асноўныя этапы ў разьвіцьці лірыкі Я. Купалы. Ів. Замоцін.—Драматычныя творы Я. Купалы. А. Вазьнясенскі—Паэмы Я. Купалы. Ю. Дрэйзін—Музыка ў творах Я. Купалы. Л. Цявяткоў.—Я. Купала як перакладчык.

НАВУКОВА-ПАПУЛЯРНАЯ ЛІТАРАТУРА.
М. Рубакін. «Што такое падземны агонь». Цана 80 кап.
Лункевіч. «Грамадзкае жыцьцё жывёл. Цана 50 кап.
В. Румін. «Забаўная хемія». Цана 45 кап.

СЯЛЯНСКАЯ БІБЛІЯТЭКА.
Ущехін. «Як захаваць зялёны корм на зіму». Цана 25 кап.
Тупяневіч. «Як здабываць корм у сялянскай гаспадарцы». Цана 23 кап.
Пракапенка. „Як палепшыць сенажаць“. Цана 25 кап.

ВАЙСКОВАЯ ЛІТАРАТУРА.
Хвасьцюк. „Ваенізацыя насельніцтва“. Цана 25 кап.
В. Бэрзін. «Як працаваць савету левінскага кутка». Ц. 22 кап.
Н. Краснапольскі. Польскі салдат. Цана 40 кап.
Сычоў. Як чытаць кнігу і газэту. Цана 55 кап.

ПАЛІТЫЧНАЯ ЛІТАРАТУРА.
Я. Вольфсон. «За марксызм». Збор артыкулаў. Цана 2 руб.
„Беларуская Сялянска-Работніцкая Грамада“. Збор артыкулаў. Цана 25 к.

ПАДРУЧНІКІ.
Ів. Замоцін. „Мастацкая літаратура ў школьным выкладаньні“ ч. II. Цана 90 кап.
Ів. Серада. «Вэтэрынарыя і заогігіена» ч. II. Цана 3 руб.
М. Байкоў і С. Некрашэвіч. «Расійска-беларускі слоўнік» (728 стар.). Цана 4 руб. 50 кап.

ДЗІЦЯЧЫЯ КНІЖКІ.
„Юныя героі“. Зборнік дзіцячых апавяданьняў з ілюстрацыямі. Ц. 25 к.
Амічыс. „Як дзяўчынка выратавала поезд“. Ц. 15 к.
Зімёнка. «Працавітая дзяўчынка». Ц. 22 к.
Яго-ж. „Нашы прыяцелі“. Ц. 60 к.
„ «Воўк-дурань». Народная казка. Ц. 55 к.
„ „Леў і воўк“. Народная казка. Ц. 50 к.
Я. Вір. «Маленькі балагол». Зборнік апавяданьняў. Ц. 25 к.